

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Versijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Het probleem van de teruggave der genoten onderhoudspensioenen bij vereffening na echtscheiding

Inleiding.

Het onderhoudsgeld, waarover sprake in dit artikel, is datgene, toegekend aan een der echtgenoten door de voorzitter der rechtbank van eerste aanleg, in het kader der voorlopige maatregelen, ofwel door de rechter ten gronde tijdens een echtscheidingsprocedure of een procedure tot scheiding van tafel en bed.

Het probleem stelt zich aldus: dient dit onderhoudsgeld eveneens als voorlopig te worden beschouwd ten overstaan van de echtgenoot die de last draagt van dit pensioen, m.a.w. dient het onderhoudsgeld aanzien te worden als een voorschot op de te vereffenen gemeenschap na de uitspraak van echtscheiding of scheiding van tafel en bed, en zo ja in welke mate?

Dit vraagstuk zullen we behandelen enerzijds in verband met de procedure van echtscheiding (I), anderzijds in verband met het geding tot scheiding van tafel en bed (III), zonder de periode over het hoofd te zien eventueel verlopend tussen de uitspraak van het vonnis en de vereffening van de gemeenschap (II).

I. Alimentatiegeld tijdens een geding tot echtscheiding.

A. Grondslag van het alimentatiegeld.

Wanneer men weet dat het principe van de onderhoudsverplichting gesteund is op de dwingende regel van wederzijdse hulp en bijstand, mag het op eerste zicht bevreemdend en onmogelijk schijnen dat een der echtgenoten, die onderhoud aan de andere heeft verschaft, zou terugvragen wat hij betaald heeft.

Immers, zolang het huwelijk duurt, duurt de verplichting tot wederzijdse hulp. En teruggave van de hulp, verstrekt door de ene echtgenoot aan de andere, is niet voorzien, zelfs niet indien deze laatste opeens een groot fortuin zou toebedeeld worden. Nochtans is de toestand anders wanneer, tijdens een geding in echtscheiding, een alimentatiegeld toegekend wordt aan de echtgenoot die de nodige inkomsten ontbeert. Rechtsleer en rechtspraak erkennen dat het hier een door bijzondere maatregelen voorziene uitvoeringswijze van deze verplichting geldt (1).

Zolang de echtgenoten tijdens het huwelijk te zamen wonen, wordt deze hulp hoofdzakelijk in natura verstrekt, wat onmogelijk is nadat de echtgenoten gemachtigd werden een afzonderlijke woonst te betrekken. Het enige middel is dan een uitkering in speciën, middel dat zal dienen aangewend te worden zelfs zo b.v. de vrouw onder het echtelijk dak blijft wonen, doch de man weigert in haar onderhoud te voorzien (2).

De actie is dan gesteund op de artt. 218 of 221 B.W.

Belangrijk is hierbij dat het onderhoudsgeld verschuldigd is zelfs indien de verzoekende partij klaarblijkelijk in het ongelijk zal gesteld worden. (3)

B. Voorwaarden van toekenning.

Art. 280 B.W. bepaalt: « Onderhoud wordt slechts toegestaan naar evenredigheid van de behoeften van hem die het onderhoud vordert en van het vermogen van hem, die het verschuldigd is. » Het principe is rechtvaardig en eenvoudig, ofschoon de praktische toepassing van dit beginsel soms met moeilijkheden gepaard gaat, die wij in het kader van dit artikel niet hoeven te bespreken.

C. Terugwerkende kracht van het vonnis.

De bespreking van het behandelde onderwerp zou veel moeilijker en ingewikkelder zijn, ware het niet dat de wet de terugwerkende kracht der vonnissen van echtscheiding en scheiding van tafel en bed, voor wat betreft het regime der goederen, officieel had bekrachtigd; de merkwaardigste regel voorwaar in de procedure die een einde stelt aan de wettelijke samenleving tussen man en vrouw.

Want langs de ene kant geldt de strikte regel dat, ten opzichte van de persoon, de echtscheiding slechts bestaat vanaf de overschrijving van het vonnis in de registers van de burgerlijke stand, en de scheiding van tafel en bed definitief voltrokken is na vermelding van het vonnis of arrest op de kant van de huwelijksakte (4).

Langs de andere zijde, in verband met het regime der goederen, dient nogmaals een onderscheid gemaakt te worden: wat betreft de gevolgen tussen de echtgenoten werkt het vonnis terug tot op de dag van de eis,

wat derden betreft, zal het slechts van kracht zijn vanaf de dag der overschrijving (5).

Een zonderlinge, doch billijke rechtskonstruktie die in België slechts laattijdig is ingevoerd geworden, en die door Kamer en Senaat alleen na heftige discussies werd goedgekeurd. Het is ten slotte de opinie van de toenmalige minister van Justitie, de Heer Masson, welke men is bijgetreden: « Autant la rétroactivité pour les personnes serait déraisonnable, autant pour les biens elle est légitime. Cette mesure a pour objet de sauvegarder le patrimoine de la femme et des enfants » (6).

Ziedaar het doel van de retroactiviteit ten aanzien der goederen, die in België kracht van wet bekwaam, voor wat de echtscheiding betrof, op 14-12-1935 door toevoeging van een art. 266 bis, en in verband met de scheiding van tafel en bed op 14-2-1957 door toevoeging van het art. 311 ter B.W.

In Frankrijk geldt het principe der retroactiviteit reeds veel langer. Door de wet van 18 april 1886 werd art. 252 van het Frans B.W. in die zin gewijzigd, dit is 2 jaar nadat de echtscheiding opnieuw toegelaten werd.

Deze verschillende data hebben op de rechtspraak, die wij ten behoeve van deze studie hebben onderzocht, een duidelijk merkbare invloed uitgeoefend: wij mochten ze bij onze opzoekingen en beschouwingen niet uit het oog verliezen.

In Frankrijk werden enkele richtingsaangevende arresten geveld tussen de jaren 1886 en 1890: zij zullen aan de basis liggen van dit artikel.

In België daarentegen hebben gedurende decennia vonnissen en arresten voor en tegen de retroactiviteit afgewisseld. Het resultaat hiervan was dat de vonnissen die de retroactiviteit niet erkenden, evenmin het gestorte onderhoudsgeld voor teruggave vatbaar achtten, terwijl de andere vonnissen dit alimentatiegeld wel als een voorschot beschouwden. Daarbij bleef het echter, op welke gelden de teruggave moet geschieden heeft de Belgische rechtspraak, op één recente uitzondering na, niet bepaald.

D. Uiteindelijke regeling na uitspraak.

Het systeem van terugnemingen en afhoudingen zal verschillen naargelang het huwelijksstelsel onder hetwelk de echtgenoten gehuwd zijn. Wij zullen eerst, en hoofdzakelijk, de wettelijke gemeenschap, daarna enkele andere huwelijksstelsels onderzoeken.

1. De wettelijke gemeenschap.

De Belgische rechtsleer zegt zeer weinig over het probleem van het « voorschot » in zake onderhoudsgeld tijdens de echtscheidingsprocedure.

Prof. De Page schrijft, in het deel dat de echtscheiding behandelt een enkele zin: « Elle (la pension alimentaire) constitue une avance sur les droits de la femme à la liquidation de la communauté », maar vermeldt, in het deel dat de huwelijksstelsels bespreekt, summier, doch raak, het lot der gestorte onderhoudsgelden (7).

Ook Pasquier wijdt enkele vluchtige beschouwingen aan de praktische toepassing van het principe der uitkeringen van onderhoudsgeld. (8)

Twee problemen schijnen ons van essentieel belang in de ondernomen studie.

Ten eerste: dient de vrouw, of eventueel de man, het bedrag van het genoten onderhoudsgeld terug te brengen bij vereffening der gemeenschap of dient

men deze steun te beschouwen als een last van die gemeenschap?

Ten tweede: dienen de afnemingen te geschieden op het kapitaal en de daaruit voortvloeiende inkomsten, of enkel op de inkomsten welke de rechthebbende partij dienden toe te komen, staande het huwelijk?

a) Het spreekt vanzelf dat eens het principe van de retroactiviteit doorgevoerd, geen betwisting kan bestaan over het feit dat het onderhoudsgeld, tijdens de echtscheidingsprocedure toegestaan, geen last van de gemeenschap kan uitmaken en derhalve bij de ontbinding in rekening dient gebracht.

De praktijk dringt echter verschillende afwijkingen en modaliteiten op, die vooral in de Franse rechtspraak van het einde der 19e eeuw terug te vinden zijn, alsmede in de grote werken der Franse rechtsleer.

— Eerste mogelijkheid. Veronderstellen we dat de vrouw in het geheel geen bezit heeft en niet zelf in haar onderhoud kan voorzien. Dan zal haar een onderhoudsgeld toegekend worden, waarvan de bijdrage volledig voor rekening van de man zal blijven. De man zal dan zijn onderhoudsverplichting volbracht hebben in de zin van art. 212 B.W., wat rechtvaardig is, vermits ten opzichte van de personen de echtscheiding geen terugwerkende kracht heeft en de plicht tot wederzijdse hulp en bijstand blijft bestaan tot op het ogenblik der overschrijving van de echtscheiding in de registers van de burgerlijke stand.

— Het is ook mogelijk dat de vrouw inkomsten had. Doch wanneer bij de vereffening blijkt dat deze inkomsten lager liggen dan het totaal bedrag van het gestorte onderhoudspensioen, blijft de overschot ten laste van de echtgenoot.

Uitdrukkelijk vestigen wij de aandacht op het woord « inkomsten ». Onder deze term verstaan wij de gelden die spruiten uit de vruchten, interesten en periodieke middelen, voortkomende van kapitaal of kapitaalgoederen, toebehorend aan de vrouw, doch waarover de man het beheer en het genot heeft.

Daarnaast spreekt men thans meer en meer over de inkomsten van de vrouw, die haar toekomen wegens persoonlijke arbeid of verdiensten. Deze inkomsten worden steeds belangrijker omdat veel vrouwen hun eigen kost verdienen.

In dit verband kan de vraag gesteld worden of deze inkomsten uit persoonlijke arbeid niet in rekening dienen gebracht te worden. Het antwoord is, volgens ons, volstrekt negatief, om volgende redenen:

a) deze inkomsten blijven persoonlijk aan de vrouw en vallen, na de neerlegging van het verzoekschrift, niet meer in de gemeenschap, die van dat ogenblik af als ontbonden wordt beschouwd;

b) daarenboven heeft de man ingevolge wettelijke beschikkingen, noch het genot, noch het beheer over deze gelden. Heeft de vrouw voldoende inkomsten uit persoonlijke arbeid, dan is het toekennen van een onderhoudspensioen overbodig. De rechter of de Voorzitter zullen bij een vraag tot steun met dit feit rekening houden. Blijkt dit inkomen onvoldoende, dan kan een bijkomende steun toegekend worden, die ten laste van de man zal blijven, zo de vrouw geen titularis is van andere, periodieke inkomsten.

Werkte de vrouw voorheen niet, doch verdiende zij geld nadat de onderhoudsbijdrage was toegekend, dan heeft de man het recht dit bedrag te laten wijzigen of te laten afschaffen.

— Een derde eventualiteit bestaat hierin dat de vrouw eigenares is van verschillende goederen, waarover de man echter, als beheerder van de gemeenschap, het genot heeft. De vrouw zal derhalve genoot worden alimentatiegeld aan te vragen, niet uit ar-

moede, maar omdat zij in de onmogelijkheid verkeert te genieten van haar inkomsten ⁽⁹⁾.

Verdere moeilijkheden schijnen zich in verband met dit eerste punt niet meer te stellen sedert de wet de retroaktiviteit ten opzichte der goederen heeft bekrachtigd. Voorheen immers kon men twisten over het feit of de onderhoudsprovisie als een last van de gemeenschap diende beschouwd te worden of als een voorschot. De annotator van het arrest van het Hof van Beroep te Bourges, gevelde op 17 nov. 1884, d.w.z. tussen het ogenblik van de wederinvoering van de echtscheiding in Frankrijk in 1884, en het ogenblik van de uitvaardiging van de W. 18 april 1886, beweert de nog: « La pension alimentaire est une dette du ménage et doit être traitée comme telle dans la liquidation relative aux biens des époux » ⁽¹⁰⁾.

Er bestaan sedert 1886 in Frankrijk, en sedert 1935 in België geen geldige redenen meer om deze opvatting aan te kleven.

b) Uiterst delikaat voor de rechtspraktijk, doch zeer belangrijk voor de betrokken partijen, is het tweede vraagstuk.

Tot welk beloop zal men, bij de vereffening van de gemeenschap, de globale som van het genoten onderhoudspensioen moeten in rekening brengen? Kan men de terugnemings vorderen op het globale emolument dat de vrouw bij de ontbinding der gemeenschap toegewezen wordt, d.w.z. zowel op het kapitaal als op de inkomsten, of kan men het enkel doen op het bedrag der inkomsten en interesten?

In de schaarse rechtsleer en rechtspraak die wij betreffende deze vraag vonden, spreekt een deel zich uit voor de totale aanrekening, dus kapitaal en inkomsten, een ander deel houdt staande dat enkel de inkomsten en interesten dienen vergeleken te worden met het bedrag van het onderhoudsgeld, terwijl een derde gedeelte van rechtsleer en rechtspraak dit mogelijk onderscheid volkomen over het hoofd ziet, blijkbaar niet beseffend welke belangrijke gevolgen de ene of andere aanrekeningswijze kan teweegbrengen tijdens de vereffening. De vage terminologie laat in de derde categorie niet toe uit te maken hoe men praktisch de berekening moet uitwerken.

Onderzoeken we even van naderbij ieder dezer drie opvattingen.

— De mening dat bij de vereffening der gemeenschap het onderhoudsgeld, aan de vrouw toegestaan, door haar moet teruggebracht worden zowel uit haar kapitaal als uit haar inkomsten, wordt in de rechtsleer voorgestaan door Duranton in zijn « Cours de droit civil français » ⁽¹¹⁾, terwijl wij in de rechtspraak één voorbeeld vonden dat overtuigend stipuleerde dat het genoten onderhoudsgeld op het kapitaal en op de interesten moest aangerekend worden. Het is het arrest van het Hof van Bordeaux d.d. 16 april 1896 ⁽¹²⁾.

Ook het arrest van het Franse Hof van Cassatie d.d. 22 juli 1889 hoort in deze afdeling thuis, ofschoon de hoofding bij dit arrest niet toelaat te achterhalen hoe het voorschot, dat het onderhoudsgeld uitmaakt, dient ingebracht te worden. Een der beweegredenen laat echter blijken dat de afhouding moet geschieden op het geheel der terugnemingen van de vrouw. In de voetnota bij dit arrest, zegt de annotator uitdrukkelijk dat zowel kapitaal als interesten van de goederen van de vrouw dienen in rekening gebracht te worden, hierbij verwijzend naar Duranton. Merkwaardig is het dat noch Duranton, noch het Hof van Bordeaux en van Cassatie, noch de annotator hun zienswijze juridisch trachten te verantwoorden. Zulke verantwoording is onmogelijk voor deze opvatting, die men van meet af aan moet verwerpen.

— Enkele Franse rechtsgeleerden hebben juridisch de stelling gerechtvaardigd dat de teruggave vanwege de vrouw enkel dient te geschieden uit de inkomsten van eigen kapitalen, en uit de inkomsten en vruchten van persoonlijke goederen. Volgens Baudry-Lacantinerie heeft iedere echtgenoot, wegens het principe der retroaktiviteit ten opzichte der goederen, het recht om de teruggave te eisen van vruchten en interesten der eigen goederen van de dag der aanvraag ⁽¹³⁾. Derhalve moet de man, die alle goederen beheert, aan de vrouw de inkomsten van haar eigen goederen teruggeven, terwijl de gemeenschap de lasten van het huwelijk niet meer moet dragen, reden waarom principieel het onderhoudsgeld, verstrekt door de man, niet ten laste van de ontbonden gemeenschap moet blijven. Enerzijds moet de gemeenschap rekening aan de vrouw van de interesten en inkomsten van haar eigen goederen, anderzijds moet de vrouw aan de gemeenschap rekening van het haar toegekende onderhoudsgeld tijdens de procedure. Een compensatie tussen beide schulden dringt zich bij de vereffing op. Indien nu de inkomsten en interesten, terugbetaald aan de vrouw, hoger liggen dan het toegekende onderhoudsgeld kan men gewagen van een voorschot; in het tegenovergestelde geval geldt het een voorschot ten belope van het totaal bedrag der periodieke inkomsten en interesten, terwijl de som die boven dit bedrag gaat, het karakter zal hebben van een onderhoudspensioen.

Planio, Ripert en Rouast erkennen formeel dat enkel de interesten en niet het kapitaal mogen in rekening gebracht worden ⁽¹⁴⁾. Hun opvatting staven zij op volgende gronden.

De inbreng van het onderhoudsgeld dringt zich op omdat de man rekenschap verschuldigd is aan de vrouw betreffende de inkomsten, voortspruitend uit haar persoonlijke goederen, en die hij tijdens de procedure geïnd heeft: zulks is een noodzakelijk gevolg van de terugwerkende kracht van het vonnis in verband met het regime der goederen. Het zou vanzelfsprekend onbillijk zijn dat de man, na aan zijn vrouw haar eigen inkomsten te hebben teruggegeven, daarenboven voor dezelfde periode de last van het onderhoudsgeld zou moeten dragen. Dit onderhoudsgeld dient afgetrokken van de inkomsten die de man in de plaats van de vrouw heeft geïnd.

Deze afhouding, zegt Rouast uitdrukkelijk, mag slechts geschieden op de inkomsten (revenus) en niet op het kapitaal der goederen, teruggegeven aan de vrouw, in de veronderstelling dat het bedrag dezer inkomsten lager ligt dan dat van het onderhoudsgeld. Immers, in zake onderhoudsgeld houdt men slechts rekening met de staat van inkomsten van schuldeiser en schuldenaar, en niet met de globale waarde hunner goederen.

Dit betekent dat, ingevolge art. 212 B.W., de man definitief de onderhoudsverplichting op zich zal dienen te nemen voor het bedrag dat de som der inkomsten van de vrouw te boven gaat, welke ook de waarde en de belangrijkheid van haar goederen zou kunnen zijn.

Colin en Capitant in hun *Traité* bevestigen eveneens dat de afhoudingen slechts mogen geschieden op de inkomsten van de vrouw en niet op haar kapitaal ⁽¹⁵⁾.

Ten slotte bepaalt ook Beudant dat, bij de vereffening, het bedrag van het tijdens de procedure uitgekeerd onderhoudspensioen, moet voorafgenomen worden op de inkomsten van de vrouw, inkomsten waarvan de man het genot had, omdat het normaal is dat men eerst van zijn eigen inkomsten zou leven, alvorens beroep te doen op de onderhoudsplicht ⁽¹⁶⁾. Nochtans, zodra dit pensioen de vermelde inkomsten

overschrijdt, blijft het verschil ten laste van de man. Een arrest van het Franse Hof van Cassatie van 7 jan. 1890, waarbij men uit de hoofding niet kan opmaken welk systeem het Hof aankleeft, heeft in een der beweegredenen zijn stelling te kennen gegeven (17).

De korte inhoud van dit arrest zegt in vage bewoordingen: « La pension alimentaire accordée à la femme pendant l'instance en divorce, doit être considérée, une fois le divorce prononcé, comme ayant constitué une simple avance, imputable sur ce qui revient à la femme d'après la liquidation de la communauté. » De beweegredenen waarin er sprake is van de interesten der terugnemingen, laat geen twijfel bestaan over de mening van het Hof dat enkel de inkomsten worden in acht genomen:

« Attendu, d'autre part, que cette appréciation des éléments du compte de la liquidation est souveraine; que d'autre part, elle est juridique, puisqu'elle compense jusqu'à due concurrence les *intérêts des reprises* dues par le mari à la femme, depuis le jour de la demande avec la partie de la pension alimentaire, afférente aux besoins de la femme. »

Het Hof van Beroep te Nancy velde in 1903 een merkwaardig arrest dat dezelfde principes verkondigt als deze, uiteengezet door de rechtsleer, hierboven besproken (18).

In 1955 koos de Rechtbank van Nijvel duidelijk stelling door te bepalen:

« Le mari peut en tout cas répéter les sommes versées pendant l'instance en divorce, pour l'entretien personnel de son épouse (mais non celui des enfants communs) jusqu'à concurrence des revenus et intérêts tombés dans le lot de celle-ci à la liquidation de la communauté ». (19).

Dit vonnis is, voor zover ons bekend, het enige dat in België zeer precies is geweest door te beslissen dat het voorschot dient beschouwd te worden met betrekking tot de inkomsten en interesten die in het lot van de vrouw vallen.

Terloops weze eveneens opgemerkt, dat zo een deel van het onderhoudsgeld bestemd is geworden, bij beslissing van de Voorzitter der Rechtbank, voor de kinderen, dit deel nooit voor enige teruggave kan in aanmerking komen.

— Een laatste groep, vertegenwoordigd in rechtsleer en rechtspraak, gaat wel unaniem akkoord over de regel dat het onderhoudsgeld als een voorschot dient beschouwd te worden, doch bepaalt niet hoe, praktisch, dit voorschot bij de vereffening dient aangerekend te worden. Het is deze groep die tot op heden de Belgische juridische markt heeft beheerst.

Merkwaardig is het wel te heten dat Mr Pasquier, die als groot specialist inzake echtscheidingsprocedure, enkele voortreffelijke standaardwerken en studies heeft gepubliceerd, het probleem en het groot geldelijk belang er aan verbonden, niet heeft doorgrond (20). Wij ontsnappen niet aan de indruk dat in zijn onlangs verschenen *Précis*, Mr. Pasquier, bij de behandeling van dit onderdeel, ietwat te vluchtig is geweest, met het gevolg dat de schrijver zich op een nauwkeurigheid laat betrappen. Inderdaad, Mr Pasquier maakt een onderscheid tussen het alimentair karakter van het onderhoudsgeld en het provisioneel karakter (21).

Alimentair is het onderhoudsgeld wanneer, na de ontbinding van het huwelijk, blijkt dat de vrouw niets bezit.

Provisioneel is de steun wanneer blijkt dat de vrouw over voldoende middelen beschikt om, bij de vereffening, het genoten onderhoudsgeld als een voorschot te kunnen beschouwen. Bij deze alinea haalt Mr. Pasquier in één adem Baudry-Lacantinerie, het arrest van het

Franse Hof van Cassatie van 22 juli 1889 en dit van hetzelfde Hof van 7 jan. 1890 aan. Welnu, uit het onderzoek dezer 3 citaten blijkt dat Baudry-Lacantinerie uitdrukkelijk bepaalt dat het onderhoudsgeld slechts mag teruggenomen worden op de inkomsten en interesten der eigen goederen en niet op het kapitaal; het arrest van 22 juli 1889 alsmede de annotator, zeggen juist het tegenovergestelde: zowel de interesten als het kapitaal moeten in aanmerking genomen worden; het arrest van 7 jan. 1890 daarentegen treedt de stelling van Baudry-Lacantinerie bij: enkel de interesten van de terugnemingen der vrouw mogen in rekening gebracht.

Ware Mr. Pasquier nog nauwkeuriger geweest, dan had hij, in de paragraaf over het provisioneel karakter, een verder onderscheid dienen te maken tussen de theorie die enkel de inkomsten en interesten in aanmerking neemt, en deze die eveneens het kapitaal in rekening wil brengen. De geldelijke gevolgen kunnen, naarmate men meent de ene of de andere zienswijze te moeten aankleven, zeer verschillend en aanzienlijk zijn.

A. Blériot in haar werk « La pension alimentaire au cas de Divorce et de Séparation de Corps » gaat nog verder (22).

Uitdrukkelijk verdedigt zij de stelling dat enkel de inkomsten mogen betrokken worden bij de berekening en niet het kapitaal. Tot staving van deze opvatting citeert schrijfster in voetnoot enkele arresten waarvan wij er 4 nagekeken hebben. Twee van de 4 arresten bepalen inderdaad dat enkel de inkomsten en de interesten moeten weerhouden worden, doch de twee overige zeggen... precies het tegenovergestelde. Zondigt Mr Blériot niet tegen een der regels van het wetenschappelijk vorschon die wil dat men geen bronnen citeert zonder ze gelezen of gecontroleerd te hebben?

Wat er ook van zij, op het huidig ogenblik ziet de Belgische rechtsleer en rechtspraak nog niet klaar in het vraagstuk. Vooral de notarissen vragen zich af hoe zij praktisch de zaak moeten oplossen, omdat tot heden toe de uitspraken der rechtbanken vaag blijven in de gebruikte terminologie.

In volgende vage bewoordingen besliste de Rechtbank van Antwerpen op 9 mei 1957 (23):

« Het onderhoudspensioen, toegekend aan de vrouw gedurende een echtscheidingsprocedure, vormt een voorschot op haar rechten op het ogenblik van de vereffening der gemeenschap ».

Meer wordt er niet beslist, en het Belgische Hof van Cassatie heeft, voor zover ons bekend, over het gestelde probleem nog geen arrest moeten vellen. De lectuur van gans het zojuist vermeld vonnis laat echter geen twijfel over de opvatting van de Rechtbank: het voorschot werd berekend op het totaal der aan de vrouw toegewezen rechten d.w.z. zowel op kapitaal als op inkomsten.

Bespreking en te volgen gedragslijn.

Het is onze bedoeling een duidelijke en hopelijk verantwoorde gedragslijn voorop te stellen en uit te werken. De Franse rechtsleer en rechtspraak zullen ons hierbij behulpzaam zijn. Want, ofschoon de opvatting van het Franse Hof van Cassatie op een bepaald ogenblik zo onzeker was dat het in twee arresten, op 6 maanden tijd, nl. 22 juli 1889 en 7 jan. 1890, twee totaal tegengestelde principes voorop zette, is sedert het arrest van 2 mei 1927 met de merkwaardige nota van Prof. Audinet de toestand definitief vastgelegd in de zin dat enkel de interesten uit de eigen goederen

en de inkomsten moeten in aanmerking genomen worden.

Thans komt het er op aan een rechtvaardiging uit te werken tot staving van het aangekleefde stelsel.

Laten we als vertrekpunt art. 208 B.W. nemen dat bepaalt :

«Onderhoud wordt slechts toegestaan naar evenredigheid van de behoeften van hem die het onderhoud vordert en van het vermogen van hem, die het verschuldigd is.»

Wanneer mag men zeggen dat iemand behoeftig is ?

Ten eerste : wanneer hij niet in staat is zijn levenskost te verdienen door te werken. Het verschaffen van levensonderhoud mag geen aanmoediging zijn tot luiheid, ofschoon de onmogelijkheid tot werken niet al te eng mag opgevat worden.

Ten tweede : hij die het onderhoud vraagt moet over onvoldoende persoonlijke middelen beschikken. Wat moet men verstaan onder persoonlijke middelen ? De meeste auteurs, waaronder Rouast in het *Traité* van Planiol en Ripert houden staande dat iemand behoeftig is, zo hij geen voldoende inkomsten of interesten geniet om zijn noodzakelijke uitgaven te dekken, zelfs indien hij een kapitaal van enige waarde bezit (24).

Tot staving van deze zienswijze doen de auteurs opmerken dat uit verschillende artikels van het B.W. blijkt dat het onderhoud een last uitmaakt van de inkomsten (25).

Daartegenover staat de opvatting van Laurent die niet kan aannemen dat iemand die eigenaar is van goederen, in staat van behoefte kan verkeren.

Volgens Laurent moet deze persoon zijn goederen maar verkopen om er van te leven, een opinie die, in het licht van de huidige, vlugge economische evolutie onrechtvaardig uitvalt. Het resultaat van dergelijke opvatting is dat de verzoeker, eens het geld, spruitend uit de kapitaalgoederen opgebruikt, er slechter voorstaat dan voordien. Dit zal voor gevolg kunnen hebben dat hij die thans ontsnapt aan de alimentatieverplichting, later kan genoopt worden tot de betaling van een veel hoger bedrag, omdat de mogelijke betere toestand, teweeggebracht door een verhoging van de waarde van het patrimonium van verzoeker, onherroepelijk te niet wordt gedaan.

De algemene regel, ingegeven door billijkheid en rechtvaardigheid en versterkt door de andere argumenten door de Franse rechtsleer ontwikkeld, en hoger besproken, weze dat men de verzoeker niet mag afwijzen om hem aldus te verplichten, zo hij niet kan werken, van zijn kapitaal aan te spreken.

Doch zoals bij ieder principe, bestaan ook hier uitzonderingen. Zij zijn ten getale van twee en dienen van strikte toepassing te blijven :

1) Het onderhoudsgeld toegekend, aan de vrouw die het proces verloor, voor de periode tussen de dag dat het vonnis definitief is geworden en het einde der vereffening.

Over deze uitzondering wordt hierna verder uitgeweid.

2) Daarnaast is er de uitzondering, vastgelegd door het Franse Hof van Cassatie (26), en bijgetreden door Prof. Audinet (27), die toegepast moet worden wanneer de fortuintoestand (la situation de fortune) van de vrouw beter is dan deze van de man. Inderdaad, moest men van meet af, staande houden dat de man de last op zich moet nemen, van alles wat de inkomsten van de vrouw overtreft, dan zou men totaal de regel over het hoofd zien volgens dewelke men niet alleen de toestand van de schuldeiser, doch eveneens deze van de schuldenaar moet in overweging nemen.

Waarom zou men om de gaafheid van de terugnemingen en het deel in de gemeenschap van de vrouw te verzekeren, het kapitaal van de man moeten aanspreken ?

De rechter zal steeds zorgen dat hij in functie van de inkomsten van de man en deze van de vrouw, die samen de middelen van het huishouden uitmaken, een onderhoudspensioen aan de vrouw toekent. Is bij vergissing, veroorzaakt door uiterlijke schijn, de toestand al te rooskleurig voorgesteld geworden en heeft de rechter, of de Voorzitter der Rechtbank, voorlopig een te hoog pensioen toegekend, dan dient de vrouw zowel op haar interesten als op haar kapitaal dit bedrag terug in te brengen.

Deze mogelijkheid zal echter zelden voorkomen, vooral omdat tijdens het geding steeds de aanvraag tot herziening en wijziging van het onderhoudsgeld kan bekomen worden.

Ook wanneer het kapitaal van de vrouw aanzienlijker zou zijn dan dat van de man en het belangrijke niet-produktieve onroerende goederen geldt, zou de vrouw wanneer haar inkomsten niet volstaan, een deel van haar kapitaal moeten inbrengen.

Vanzelfsprekend zal in de praktijk deze uitzondering uiterst zeldzaam blijven.

2. De andere huwelijksstelsels.

We hebben in het vorig nummer het regime van de wettelijke gemeenschap grondig besproken omdat dit stelsel nog steeds het meest voorkomt en omdat hier tevens de meeste moeilijkheden oprijzen.

Daarenboven kan men met de principes, hoger uiteengezet, voor de overige systemen de juiste toepassing vinden.

Zo zal, bij het stelsel van algehele gemeenschap, alles gelijkelijk in twee verdeeld worden.

Bij het stelsel dat de gemeenschap uitsluit, kan de echtgenoot, die veroordeeld werd om het onderhoudspensioen te betalen, niets teruggeisen, ook niet indien de echtscheiding afgewezen werd. In de overige huwelijksstelsels geldt de regel dat men zich moet richten naar de bepalingen die ieder kontrakt afzonderlijk, kunnen inhouden.

II. Het onderhoudsgeld toegestaan na de echtscheiding en tot op het ogenblik der vereffening.

Door de echtscheiding wordt een einde gesteld aan de huwelijksvoorwaarden en neemt de scheiding der geldelijke belangen een aanvang, waardoor een vereffening van de respectievelijke rechten der gewezen echtgenoten en een verdeling der gemeenschap noodzakelijk worden.

Verschillende problemen en moeilijkheden, hierna onderzocht, kunnen oprijzen.

A. Op welk ogenblik is er werkelijk van echtscheiding sprake ?

De vraag is van belang omdat het karakter van het onderhoudsgeld en bijgevolg het stelsel der terugnemingen er door beïnvloed worden.

Over het algemeen wordt de uitdrukking : « Wanneer de echtscheiding definitief is geworden », gebruikt. Zij kan toepassingsmoeilijkheden veroorzaken.

1. Is een echtscheiding definitief wanneer het vonnis, dat de echtscheiding toestaat, definitief is geworden door de betekening van het vonnis of arrest aan de ambtenaar van de burgerlijke stand of is de echtscheiding definitief wanneer het vonnis overgeschreven werd in de registers van de burgerlijke stand ?

Het is de laatste zienswijze die de juiste is, omdat pas bij de overschrijving de persoonlijke band tussen de echtgenoten verbroken wordt en de geldelijke verhoudingen grondige wijzigingen ondergaan.

De vereffening der gemeenschap zal dienen plaats te grijpen en het karakter van eventueel uit te keren onderhoudspensioen verandert.

2. Problemen kunnen in de weg gelegd worden indien er nog een procedure hangende is voor de rechtbank in verband met de echtscheiding zelf. Het is b.v. mogelijk dat over de hoofdeis uitspraak is gedaan, doch dat er een tegeneis werd ingesteld, waarover nog niet is beslist. Voorzichtigheid en waakzaamheid zijn dan geboden, en de definitieve vereffening dient uitgesteld te worden.

B. Het tijdens de vereffening toegekend onderhoudsgeld.

1. De plotse stopzetting van de onderhoudshulp kan de echtgenoot — meestal de vrouw — die van inkomsten gespeend is, in een benarde toestand brengen. Zeker zo zij gehuwd was onder het wettelijk stelsel van goederengemeenschap, beschikt zij nog niet over haar inkomsten. De goederen van de gemeenschap alsmede de eigen goederen blijven vooralsnog onder het beheer van de man, omdat de vrouw enkel haar inkomsten, zo zij er heeft, vanaf het einde der vereffening kan innen. En daar betwistingen in zake vereffeningen, die maanden kunnen in beslag nemen, veelvuldig voorkomen, is het geraten aan de rechtbank te vragen dat de man zou veroordeeld worden om voorlopig en tot de sluiting van de vereffening een onderhoudspensioen te betalen. Best late men dit beslissen in het vonnis dat de echtscheiding toestaat.

2. Een onderscheid dringt zich op naargelang de vrouw het geding gewonnen of verloren heeft.

a) Zo de echtscheiding in het voordeel der vrouw werd uitgesproken, rijzen geen problemen. Art. 301 B.W. kan van dan af worden toegepast. Het pensioen dat de man op grond van dit artikel dient te betalen draagt een persoonlijk karakter, teweegebracht door de schuld die hij heeft aan de vervroegde ontbinding van het huwelijk en de verplichtingen die er normaal uit voortvloeiden⁽²⁹⁾. Daarom mag dit pensioen tijdens de vereffening niet voorafgenomen worden op het deel in de gemeenschap van de onschuldige echtgenoot.

Een enkele opmerking dient hier gemaakt. Er bestaat in de rechtspraak een algemene tendenz om het principe van de onveranderlijkheid van het pensioen, toegekend op grond van art. 301 B.W., aan te kleven. Of dit prijzenswaard is, laten we hier onbesproken, doch kon het voorwerp van een ganse studie uitmaken; enkel dienen wij er op te wijzen dat hier, zolang de gemeenschap in staat van vereffening is, de onveranderlijkheid op grond van art. 301 B.W. niet kan of mag ingeroepen worden. Het voorlopig karakter heeft op dit ogenblik nog de bovenhand.

Indien de rechter voor kwestieuze periode een onderhoudspensioen toestaat, zal hij met omzichtigheid dit bedrag bepalen. Moest later blijken dat de toegekende som toch één derde der inkomsten van de man te boven gegaan was, dan zou de vrouw tot teruggave van het teveel ontvangene gehouden zijn. In het tegenovergestelde geval, dat veelvuldiger zal voorkomen, juist omdat de rechter al te voorzichtig zal zijn geweest, kan nadat de vereffening beëindigd is, definitief en adequaat het juiste bedrag bepaald worden.

b) Veel complexer is het probleem zo de vrouw het geding heeft verloren.

Principieel heeft de vrouw, behalve haar deel in de vereffening der gemeenschap, niets te vorderen op haar gewezen echtgenoot. En toch heeft de Franse rechtspraak soms, aan de vrouw die de echtscheiding in haar nadeel hoorde uitspreken, een onderhoudsgeld toegestaan, door de man te betalen, en dit tot aan de vereffening.

Het arrest van het Franse Hof van Cassatie van 9 dec. 1925 heeft deze mogelijkheid definitief bekrachtigd⁽³⁰⁾.

Op welke grondslag werd deze gunst gevestigd?

Onmogelijk kan men deze steun grondvesten op art. 212 B.W., want deze tekst is niet meer van toepassing na de echtscheiding. Evenmin kan art. 301 B.W. ingeroepen worden vermits de echtscheiding hier uitgesproken werd in het nadeel der vrouw.

Het principe, vooropgezet door het vermeld arrest, en uitgewerkt in de nota van Prof. Nast, is dat van de onverdeeldheid: de vrouw immers is deelgenote in de gemeenschap die moet vereffend worden en daarenboven is zij schuldeiseres ten opzichte van haar gewezen echtgenoot voor wat betreft de inkomsten van haar eigen goederen⁽³¹⁾.

Derhalve zou het onbillijk zijn de vrouw te laten omkomen van honger of haar te verplichten tot het aangaan van een lening, terwijl de man nog steeds haar goederen en de inkomsten op die goederen in zijn macht houdt.

Een later gevelde vonnis van de Rechtbank van de Seine heeft deze toekenning niet gegrondvest op een juridische basis, doch enkel op een reden van menselijkheid⁽³²⁾. Wanneer de man goederen en inkomsten van zijn gewezen echtgenote beheert, en zij in behoeftige toestand verkeert, ware het onmenselijk haar een voorschot te weigeren.

Het karakter van dit pensioen is niet alimentair, noch vergoedend, het is een zuiver voorschot op het deel dat aan de vrouw zal toekomen.

Hieruit spruiten enkele gewichtige gevolgen voort, van belang in het kader van deze studie.

Het toegekende onderhoudsgeld dient terugbetaald te worden zowel op de inkomsten van de vrouw als op haar kapitaal. Het geldt hier een van de uitzonderingen waarbij het totaal bedrag der rechten van de vrouw in rekening wordt gebracht.

Verder hoeft, in tegenstelling met wat hoger bepaald werd, het bedrag van het voorschot niet berekend te worden volgens de inkomsten van de schuldenaar en de behoeften van de schuldeiser, doch kan men het toestaan volgens de belangrijkheid van de rechten die de vrouw naar alle waarschijnlijkheid zal kunnen laten gelden bij de vereffening. En zo men, naargelang de vereffening vordert, vaststelt dat de rechten minder belangrijk schijnen te zullen zijn, kan een vermindering van het bedrag toegestaan worden. Dezelfde maatregel kan zich opdringen indien de vereffening zo traag vordert, dat de stortingen het aandeel van de vrouw dreigen te overtreffen.

Een paar jaar geleden heeft ook de Belgische rechtspraak n.l. het Hof van Beroep te Brussel, een geding beslecht in verband met dit vraagstuk en heeft zeer terecht beslist dat inkomsten en kapitaal in rekening dienden gebracht.⁽³³⁾

III. Toestand bij een procedure tot scheiding van tafel en bed.

De beginselen die het onderhoudspensioen bij echtscheiding beheersen, zijn niet automatisch toepasselijk bij scheiding van tafel en bed. Toch gelden de regelen, toegepast voor het uitgekeerde onderhoudspensioen tijdens een procedure van echtscheiding, op identieke

wijze voor de procedure van scheiding van tafel en bed. Hevige betwistingen rijzen echter bij de vraag welk artikel *na* de procedure van scheiding van tafel en bed dient toegepast: is het art. 212 B.W. ofwel art. 301 B.W. Wij verwijlen hierna even bij deze betwisting ofschoon het niet rechtstreeks in het kader van ons onderwerp besloten ligt.

A. Gevolgen van scheiding van tafel en bed.

De juridische gevolgen van de scheiding van tafel en bed zijn voor een groot deel dezelfde als deze van de echtscheiding, nl. in verband met het regime der goederen en der kinderen.

Het belangrijk verschil ligt in de gevolgen ten aanzien van de persoon, omdat de huwelijksband niet verbroken wordt, doch enkel losser gemaakt. De plicht tot samenwonen is opgeheven, maar toch blijft de plicht tot wederzijdse hulp bestaan. Daar deze wederzijdse hulp niet meer persoonlijk kan geschieden, dient zij uitgevoerd door middel van onderhoudsgeld.

Over de juridische basis van dit onderhoudsgeld zijn hevige meningsverschillen ontstaan.

B. Juridische grondslag van het onderhoudsgeld.

1. Onderhoudsgeld toegestaan tijdens de procedure.

Hier rijzen geen moeilijkheden. Zoals bij de echtscheiding, draagt ook hier de toegekende steun een alimentair karakter. Bij de vereffening van de gemeenschap zou de vrouw het genoten onderhoud moeten terugbrengen tot beloop van haar inkomsten uit kapitaalgoederen, dit natuurlijk zo het een regime geldt van wettelijke of bedongen gemeenschap.

2. Onderhoudsgeld na de scheiding van tafel en bed.

Een zeer belangrijk verschil tussen de gevolgen van onderhoudsplicht in beide stelsels van scheiding ligt hierin dat na echtscheiding de echtgenoot die schuldig werd bevonden, geen onderhoudsgeld kan bekomen, terwijl dit in geval van scheiding van tafel en bed wel het geval is; volkomen begrijpelijk vermits de wederzijdse hulp gesteund op art. 212 B.W. van toepassing blijft. Natuurlijk zal de rechter zeer voorzichtig zijn en niet vlug een onderhoudspensioen toekennen, doch de mogelijkheid staat open ⁽⁸⁴⁾.

Een tweede verschil ligt in het feit dat bij de bepaling van het bedrag, art. 208 B.W. als basis dient. Dit betekent dat eventueel meer dan één derde der inkomsten van de man aan de echtgenote zullen toegekend worden.

De Franse rechtspraak heeft echter ook een minder gelukkige inval gehad. Verschillende vonnissen en arresten hebben, bij de toekenning van een pensioen, de regels die de echtscheiding beheersen, toegepast en o.m. art. 301 B.W. aangehaald. Hoe fel de rechtsleer hiertegen reageerde, toch blijft men soms art. 301 B.W. toepassen.

Dit betekent dat enkel aan de echtgenoot die de scheiding van tafel heeft bekomen, een onderhoudspensioen kan worden toegestaan; vervolgens, dat het toegestane bedrag één derde der inkomsten van de andere echtgenoot niet mag overtreffen.

Hoe betreurenswaardig dergelijke toepassing ook moge wezen, één ding staat vast: na de overschrijving van het vonnis dat de scheiding van lijf en goederen toestaat ter rand van de huwelijksakte, vormt elk te betalen onderhoudspensioen een persoonlijke schuld voor degene die hiertoe moet bijdragen. Daarentegen

dient de steun tijdens de procedure toegekend, dit is onbetwistbaar sedert de W. 14 febr. 1957, in rekening gebracht bij de vereffening en dit tot beloop van de inkomsten en vruchten die de ondersteunde echtgenoot te beurt vallen.

Besluit.

Onzekerheid, onnauwkeurigheid, vage terminologie, ziedaar de kenmerken die de Belgische rechtsleer en rechtspraak in verband met dit onderwerp hebben beheerst.

De Belgische wetten van 1935 en 1957 hebben, door het toevoegen van de artt. 266 bis en 311 ter B.W., tot dan toe zeer omstrede twistpunten uit de weg geruimd en de gelijkschakeling bewerkstelligd met de Franse wetgeving. Toch heeft ook in dat land gedurende een bepaalde tijd onzekerheid de rechtspraak beïnvloed. Bij zoverre zelfs dat, met een tussenruimte van 6 maand, het Franse Hof van Cassatie twee totaal tegengestelde arresten heeft geveld ⁽²⁵⁾. De opvatting van dit hoog gerechtshof en van de rechtsleer heeft zich sedertdien gestabiliseerd en gesteund op juridisch verantwoorde regelen. Het wordt hoog tijd dat men ook in België deze getrokken gedragslijnen aankleve. Samengevat laten zij zich omlijnen als volgt.

Onbetwistbaar vormt het onderhoudspensioen, toegekend aan de behoeftige echtgenoot — bijna altijd de vrouw — tijdens een procedure van echtscheiding een voorschot waarmede rekening moet gehouden worden bij de vereffening van de gemeenschap.

Dit voorschot dient principieel terugbetaald uit de eventuele interesten van de terugnemingen, de vruchten en andere periodieke inkomsten van de vrouw waarover de man het beheer en het genot zou hebben, *maarniet uit het kapitaal* dat haar zou toekomen. Nogmaals weze hier herhaald dat onder het begrip inkomsten niet de persoonlijke verdiensten van de vrouw, spruitend uit haar arbeid, worden begrepen, inkomsten die de noodzaak van onderhoudsbijdrage uitsluiten of overbodig maken. Spijtig genoeg heeft de Belgische rechtspraak meestal de neiging om, wanneer zij het woord « voorschot » ziet, te denken aan een globale som welke kapitaal en inkomsten behelst (cfr. het vonnis Rb. Antwerpen 2e K. 19 mei 1957).

Op de regel dat niet het kapitaal mag aangesproken worden bestaan twee, beperkend op te vatten, uitzonderingen:

1e) het onderhoudsgeld uitgekeerd, vanaf de dag dat het vonnis definitief is geworden tot aan het einde der vereffening van de gemeenschap, eveneens zo de vrouw het geding verloor;

2e) indien de « fortuintoestand » van de vrouw in een aanzienlijke mate beter is dan deze van de man: in dit geval heeft de rechter een vrij appreciatievermogen, dat hij echter zal dienen te toetsen aan de hoger uiteengezette algemene principes.

Het principe en de uitzonderingen, toepasselijk bij de echtscheidingsprocedure, gelden, sedert de W. 14 febr. 1957, eveneens voor de scheiding van tafel en bed.

Al te lang hebben betreffende het behandelde onderwerp, in België onzekerheid en betwistingen geheerst, veroorzaakt door de lacunes van de wet. Al te laat heeft de Belgische wetgever, in tegenstelling met de Franse, deze lacunes aangevuld en de rechters voor omstrede interpretatiemoeilijkheden laten staan. Maar zelfs nadien bleef de tendenz bestaan om een onjuiste toepassing te maken van de teruggave van het « voorschot ».

Wij hopen dat de ondernomen studie, waarbij groten-

deels geput werd in de juridisch verantwoorde traditie van de Franse rechtsleer en gedeeltelijk ook van de rechtspraak, er heeft toe bijgedragen een klaar beeld op te hangen van dit onderwerp, en dat vooral de rechters en notarissen, het meest met deze rechtskwestie geconfronteerd, hieruit enig praktisch nut zullen kunnen halen.

Is dit zo, dan bereiken wij ons doel.

William LAMBRECHTS,
Advokaat.
Assistent Universiteit Gent.

- (1) R.P.D.B. V° Divorce n° 195. De Page t. I, 2e éd., n° 957. App. Brux. 1846. Pas. 1847, II, 320. Req. 2 mai 1927, Sir. 1928, I, 185. App. Liège, 21 déc. 1950, Pas. 1951, II, 86.
- (2) Pand. B., V° Divorce n°s 1007-1008.
- (3) Luik, 1 febr. 1939, Pas. 1941, II, 31.
- (4) Art. 264 B.W.
- (5) Art. 266bis en art. 311ter B.W.
- (6) Masson, minister van Justitie, tijdens de zitting van 21 febr. 1924, Handelingen Senaat, 1923-1924, bl. 517.
- (7) De Page, Traité, 2e éd., t.I, n° 959, p. 1002 en t.X., n°s 686-687, p. 936.
- (8) Pasquier: Précis du divorce et de la séparation de corps, 1959, n° 275, p. 268-270.
- (9) Rb. Antwerpen, 2e K. 9 mei 1957, Rev. dr. fam. 1958, p. 157.
- (10) App. Bourges 17 nov. 1884, D. 1885, II, 195, note 5.

- (11) Durantou: Cours de droit civil français, t. II, n° 595, p. 550.
- (12) App. Bordeaux 16 avr. 1896, D. 1896, II, 385.
- (13) Baudry-Lacantinerie: Traité théorique et pratique de droit civil t. IV, 3e éd., n° 201, p. 127.
- (14) Planiol et Ripert: Traité pratique de droit civil français, t. II par Rouast, 2e éd., 1952, n° 609.
- (15) Colin et Capitant: Traité de droit civil, éd. 1957, n° 1168.
- (16) Beudant: Cours de droit civil français, t. III, 2e éd., n° 833, note 1.
- (17) Cass. fr. Ch. civ. 7 janv. 1890, D. 1891, I, 256.
- (18) App. Nancy, 21 févr. 1903, Pas. 1903, IV, 142.
- (19) Rb. Nijvel, 14 juli 1955, Rev. prat. not. 1956, bl. 319.
- (20) Pasquier, op. cit., p. 269.
- (21) Pasquier, op. cit., p. 268 nr 275.
- (22) Bleriot Ant.: La pension alimentaire au cas de divorce et de séparation de corps, 1939, p. 63.
- (23) Rb. Antwerpen, 2e K., 9 mei 1957: Rev. dr. fam. 1958, p. 157 en Rev. prat. not. 1958, p. 74.
- (24) Planiol, Ripert et Rouast: op. cit. n° 33.
- (25) Artt. 385, 610, 1409, 5°, 1448 B.W.
- (26) Cass. fr. req. 20 oct. 1924, Sirey, 1926, I, 28.
- (27) Prof. Dr. A. Audinet, nota in Sirey, 1928, I, 187.
- (28) R.P.D.B., V° Divorce et Sép. de Corps, n° 225.
- (29) Cass. fr. Req., 15 dec. 1909, D.P. 1911, I, 252, nota P. de Loynes.
- (30) Cass. fr. Req., 9 déc. 1925, Sirey, 1928, I, 190 en D.P. 1926, I, 149.
- (31) Nast in D.P. 1926, I, 150.
- (32) Trib. Seine, 7 déc. 1937, D.P. 1939, II, 1.
- (33) Beroep Brussel, 15 april 1957, Rev. prat. not. 1958, bl. 16.
- (34) Req. 8 juil. 1850, D.P. 1850, I, 225.
- (35) Cass. fr. 22 juil. 1889 en Cass. fr. 7 jan. 1890.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 5 februari 1959.

Voorzitter-verslaggever: M. Bayot.
Procureur-generaal: M. Hoyoit de Termicourt.
Advocaten: Mrs Simont en Pirson.

Contractuele subrogatie. — Begrip.

De door een schuldeiser ten voordele van een derde toegestane subrogatie impliceert de overdracht van rechten door de gesubrogeerde schuldeiser aan de in de plaats gestelde derde.

Stad Luik t/O.M.A.

Gelet op het bestreden arrest, de derde december 1957 door het Hof van Beroep te Luik gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1249, 1250, 1382, 1689 en 1690 van het Burgerlijk wetboek, van de gemeenteverordening der stad Luik van 18 november 1942, op 28 mei 1945 geldig verklaard, van de artikelen 14 van de besluitwet van 31 december 1945, tot inrichting van de rechtspleging inzake aanvragen om vergoeding uit hoofde van bepaalde schade, veroorzaakt door de Amerikaanse, Britse of onder Brits bevel geplaatste geallieerde strijdkrachten en 97 van de grondwet;

Doordat het bestreden arrest, om het middel af te wijzen dat aanlegster regelmatig bij conclusies afgeleid had hieruit, dat zij contractueel tegen verweerder in de plaats gesteld was van de rechten van agent Lecarte, hierop steunt dat dergelijke indeplaatsstelling van rechtswege nietig is krachtens artikel 14 van de besluitwet van 31 december 1945 in het middel aangeduid;

Dan wanneer voormeld artikel 14 enkel beschikt dat « elke contractuele overdracht van recht op schadeherstel van rechtswege nietig is »; dan wanneer die bepaling tot doel heeft de verdrukingsmaatregelen

te voorkomen die op de schuldeiser van de vergoeding zouden kunnen uitgeoefend worden; dan wanneer een verbod voorschrijvend ze aldus van strikte interpretatie is; dan wanneer ze, mitsdien, slechts toepasselijk is op de schuldoverdracht, die alleen een daad van speculatie uitmaakt, en niet op de contractuele indeplaatsstelling die, slechts werkend op het ogenblik en naar mate van de betaling, geen aanleiding zou kunnen geven tot de verdrukingsmaatregelen die artikel 14, in het middel aangeduid, heeft willen voorkomen; dan wanneer, bijgevolg, door te beslissen dat de door aanlegster aangevoerde contractuele indeplaatsstelling van rechtswege nietig was, bij toepassing van artikel 14 van de besluitwet van 31 december 1945, het bestreden arrest deze bepaling en de andere in het middel aangeduide beschikkingen heeft geschonden;

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat de Heer Lecarte, politieagent in dienst van de stad Luik, eiseres, op 1 augustus 1945 werd gekwetst door een autovoertuig bestuurd door een automobilist van het Amerikaans leger en dat de verantwoordelijkheid van voornoemde automobilist niet betwist werd;

Overwegende dat de stad Luik, die aan Lecarte tijdens zijn periode van werkonbekwaamheid de som van 48.207 frank, bedrag van zijn wedde, had uitbetaald, de terugbetaling van die som aan de Dienst van Mutual Aid, hier verweerder, vorderde;

Dat zij zich beroept op de contractuele indeplaatsstelling in het recht van het slachtoffer, voorzien door een gemeenteverordening van 18 november 1942 die geldig verklaard werd door een reglement van 28 mei 1945; alsook op verklaringen houdende indeplaatsstelling, door het slachtoffer na betaling van zijn wedde ondertekend;

Overwegende dat de rechter over de grond de door de stad Luik aangevoerde contractuele indeplaatsstelling van rechtswege nietig heeft verklaard;

Overwegende dat artikel 14 van de besluitwet van 31 december 1945 tot inrichting van de rechtspleging

inzake aanvragen om vergoeding uit hoofde van bepaalde schade veroorzaakt door de Amerikaanse, Britse of onder Brits bevel geplaatste geallieerde strijdkrachten, beschikt dat «elke overdracht van recht op schadeherstel van rechtswege nietig is»;

Overwegende dat de algemeenheid van de bewoordingen van dit artikel niet toelaat de draagwijdte ervan te beperken tot de overdracht van schuldverdringen;

Dat het zich toepast op de contractuele indeplaatsstelling door de schuldeiser ten voordele van een derde verwezenlijkt, dergelijke indeplaatsstelling overdracht implicerend van rechten van de subrogerende schuldeiser aan de in de plaatsgestelde derde;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer — 27 april 1959.

Voorzitter: M. de Clippele.

Raadsheer-verslaggever: M. De Bersaques.

Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen. — Schorsing wegens niet betaling der premie. — De bepaling van art. 11 eerste lid der wet van 1 juli 1956 betekent niet, dat de burgerlijke aansprakelijkheid van de verzekerde gedekt blijft.

In de veronderstelling, dat de verzekeraar krachtens het eerste lid van art. II van de wet van 1 juli 1956 aan de benadeelde de schorsing van het contract ten gevolge van het niet betalen der premie niet kan tegenwerpen, kan hieruit enkel worden afgeleid, dat de rechten van de benadeelde door een bijzondere bepaling van de wet gevrijwaard zijn, niet echter, dat de burgerlijke aansprakelijkheid van de verzekerde naar het voorschrift van art. 2 gedekt blijft; het tweede lid van voormeld art. II machtigt trouwens de verzekeraar zich een recht van verhaal tegen de verzekerde voor te behouden.

Roels t/Bastin.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen op 31 oktober 1958 door het Hof van beroep te Gent;

I. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de publieke vordering:

Overwegende dat aanlegger veroordeeld werd tot drie straffen wegens: 1) inbreuk op de artikelen 2 en 18 van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen (betichting B); 2) dronkenschap achter het stuur (betichting C); 3) inbreuk op artikel 16 van de wegcode (betichting E);

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 11, 13 en 18 der wet van 1 juli 1956, doordat het bestreden arrest om de veroordeling van aanlegger wegens inbreuk op artikel 18, paragraaf 1, te rechtvaardigen beslist dat de burgerlijke aansprakelijkheid van aanlegger niet gedekt was op het ogenblik van het ongeval, omdat zijn verzekeringscontract toen

geschorst was ten gevolge van wanbetaling der premie, dan wanneer die schorsing, luidens artikel 11 van gezegde wet, aan de derde benadeelde niet tegenstelbaar was en dat de omstandigheid dat artikel 13, hetwelk een uitzondering op voormeld artikel 11 voorziet, nog niet in werking was getreden, de toepassing van artikel 11 niet belet:

Overwegende dat het arrest erop wijst, zonder dien-aangaande gecritiseerd te zijn, dat het verzekeringscontract, door aanlegger gesloten, op het ogenblik van het ongeval geschorst was wegens wanbetaling van premien, dat artikel 3 van dit contract bepaalt dat bij niet betaling van de premie de kracht van de verzekering van rechtswege ten opzichte van de verzekerde geschorst wordt, en dat «geen enkel ongeval gedurende deze schorsingsperiode de waarborg van de maatschappij kan binden»;

Overwegende dat artikel 2 van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, eist dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het rijtuig aanleiding kan geven door de verzekering zelf zou zijn gedekt;

Overwegende dat, in de onderstelling dat de verzekeraar, krachtens het eerste lid van artikel 11 van de wet, aan de benadeelde de schorsing van het contract ten gevolge van het niet betalen van de premie niet kan tegenwerpen, hieruit evenwel enkel zou kunnen afgeleid worden dat de rechten van de benadeelde door een bijzondere bepaling van de wet gevrijwaard zijn, doch niet dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de verzekerde gedekt blijft naar het voorschrift van artikel 2; dat het tweede lid van voormeld artikel 11 trouwens de verzekeraar ertoe machtigt zich een recht van verhaal tegen de verzekerde voor te houden;

Overwegende dat eruit volgt dat het dispositief van het arrest wettelijk gerechtvaardigd is, welke ook de waarde van de redenen weze waarop het steunt; dat het middel derhalve bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

En overwegende, voor het overige, dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

.....

RAAD VAN STATE

5e Kamer — 4 november 1959

Voorzitter: M. Lepage.

Raadsheren: MM. Mast en Buch

Auditeur: M. Adriaens.

Advocaat: Mr. Cyr. Cambier.

Wet op het gebruik der talen in bestuurszaken. — Ministerieel besluit waarbij een kandidate uit de Nederlandse taalrol werd benoemd ten einde het passend taalevenwicht te bereiken. — Geldigheid.

Bij ministerieel besluit werd, in tegenstelling met het voorstel van de directieraad en de secretaris-generaal van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, die voorhielden dat de noodwendigheid van de dienst de benoeming van een kandidate uit de Franse taalrol verrechtvaardigde, een kandidate van de nederlandse taalrol tot de functie van stenotypiste secretaresse benoemd. De minister deed deze benoeming om trapsgewijze tot een passend taalevenwicht te geraken.

Om deze reden diende de akte van de minister

niet onderworpen te worden aan de syndikale raad van advies.

Rambo t/ Belgische Staat (Minister van Volksgezondheid en van het Gezin)
en tussenkommende partij Hofmans.

Arrest N° 7381.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van het besluit dd. 7 april 1954 in zoverre de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin bij dit besluit Barbara Hofmans, met ingang van 15 augustus 1953, bevordert tot de graad van steno-typiste secretaresse; dat niet blijkt dat verzoekster van het bestreden besluit kennis had meer dan zestig dagen voor dat het beroep werd ingesteld;

Overwegende dat de secretaris-generaal van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin bij nota van 21 februari 1953 aan de Minister liet weten dat de directieraad in zitting van 6 januari 1953 met algemene stemmen, verzoekster, die tot de Franse taalrol behoort, had voorgesteld voor de functie van steno-typiste secretaresse; dat de secretaris-generaal liet opmerken dat, volgens hem, de dienstdoendheden van het kabinet van de secretaris-generaal, waar de hogerbedoelde functie vacant was, vereisten dat in deze functie een kandidaat van de Franse taalrol zou worden benoemd; dat de kabinetschef op 26 februari 1953 aan de secretaris-generaal mededeelde dat, naar het oordeel van de Minister, de benoeming van Barbara Hofmans « de enig wettelijke geldige beschikking uitmaakte om trapsgewijze het door de wet bedoeld passend taalevenwicht te bekomen » daar van de zes betrekkingen van steno-typiste secretaresse in het departement er vier door franstaligen en twee door nederlandstaligen werden bezet; dat de kabinetschef voorts deed gelden dat het door beide kandidaten bekomen puntenaantal bij het uitgeschreven examen niet vergelijkbaar is, daar het over afzonderlijke promotie-examens ging waarvoor afzonderlijke examenjurys werden samengesteld; dat Hofmans bij ministerieel besluit van 9 juni 1953 tot de graad van steno-typiste secretaresse werd bevorderd; dat bij het bestreden ministerieel besluit van 7 april 1954 het ministerieel besluit van 9 juni 1953, houdende bevordering van B. Hofmans tot de graad van steno-typiste secretaresse, werd ingetrokken; dat B. Hofmans bij hetzelfde besluit van 7 april 1954 opnieuw werd bevorderd tot de graad van steno-typiste secretaresse; dat B. Hofmans bij algemene affectatienota van 12 april 1954 tewerk werd gesteld bij de Koninklijke Vlaamse Academie voor geneeskunde van België;

Overwegende dat verzoekster doet gelden dat het bestreden besluit de wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken en het koninklijk besluit van 6 januari 1933 heeft geschonden waar het de begeven functie aan een personeelslid van de Vlaamse taalrol heeft voorbehouden; dat verzoekster in dit verband betoogt dat de Minister op 12 april 1954 besliste B. Hofmans bij de Vlaamse Academie voor geneeskunde tewerk te stellen; dat verzoekster voorts aanvoert dat, wilde de Minister de openstaande betrekking aan een bepaalde taalrol voorbehouden, hij de vormen opgelegd door het syndicaal statuut van het personeel der openbare diensten, moest nakomen;

Overwegende dat krachtens § 4 van artikel 9 van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken, voor de hoofdbesturen van de Staat een passend evenwicht in acht moet genomen worden bij het vaststellen van het getal der betrekkingen die aan de kandidaten van elke taalgroep worden voor-

behouden; dat luidens artikel 6 van het koninklijk besluit van 6 januari 1933 dergelijk evenwicht bij de bevorderingen trapsgewijze en in de mate van de noodwendigheden der verschillende diensten wordt verwezenlijkt; dat, waar de Minister oordeelde dat de benoeming van een Franstalige kandidaat het bestaande taalevenwicht nog zou verscherpen en dienovereenkomstig besliste dat de te begeven betrekking door een personeelslid van de Nederlandse taalrol moest worden bekleed, hij binnen de perken is gebleven van de bevoegdheid die hem door eerderevermelde bepalingen is toegekend; dat de omstandigheid dat B. Hofmans na haar bevordering bij de Vlaamse Academie voor geneeskunde werd tewerk gesteld, op zichzelf zonder gevolg is op de wettelijkheid van het bestreden besluit; dat de akte waarbij de Minister beslist dat de te begeven plaats door een personeelslid van de Nederlandse taalrol zal moeten worden bekleed, op grond van artikel 35 van het besluit van de Regent van 11 juli 1949 niet aan de syndicale raad van advies moest worden onderworpen;

Overwegende dat uit wat voorafgaat, volgt dat het middel gesteund op de niet-nakoming van de taalwetgeving niet opgaat;

Overwegende dat, daar de te begeven betrekking aan de personeelsleden van de Nederlandse taalrol was voorbehouden, verzoekster, die tot de Franse taalrol behoort, van het vereiste belang niet doet blijken;

Besluit :

Artikel 1.

Het beroep is verworpen.

Artikel 2.

De kosten van het beroep, ten bedrage van 750 fr., komen ten laste van verzoekster.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 26 november 1959.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Beeckman.

Advocaat-generaal : M. Matthys.

Hoger beroep in zake onroerend beslag. — Nietigheid wegens niet vermelding van de grieven in de akte van hoger beroep moet ambtshalve door de rechter worden opgeworpen.

Inzake onroerend beslag moet de akte van hoger beroep op straffe van nietigheid de grieven vermelden. Het Hof moet deze nietigheid ambtshalve opwerpen, daar de bepaling van artikel 71 van de wet van 15 augustus 1854 de openbare orde raakt.

Schouppe t/ R.M.Z.

Overwegende dat Schouppe Frans binnen de termijn voorzien bij artikel 70 der wet van 15 augustus 1854 beroep heeft ingesteld tegen het vonnis bij verstek, wegens gebrek aan verschijning, gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde op 18 februari 1958, vonnis waarbij van waarde verklaard werd het beslag gelegd op verzoek van de R.M.Z. op een onroerend goed toebehorende aan appellant;

Overwegende dat op de terechtzitting van het Hof van 22 oktober 1959 Meester Cruyt, avoué van appellant, verklaarde zonder onderrichtingen te zijn;

Overwegende dat in zake onroerend beslag de akte van beroep, op straf van nietigheid, de grieven moet vermelden (art. 71 wet van 15 augustus 1854 gewijzigd door art. 34 K.B. nr 300 van 30 maart 1936);

dat deze bepaling van artikel 71 de openbare orde raakt;

dat zij immers beoogt de rechtspleging der gedwongen onteigening te bespoedigen en de pogingen wil vrijstellen die onwillige schuldenaars aanwenden om de vordering hunner schuldeisers te dwarsbomen;

dat het Hof derhalve de voorgeschreven nietigheid ambtshalve moet opwerpen;

Overwegende dat appellant, in de akte van beroep, er zich toe beperkt de omstandigheden aan te halen die hem zouden belet hebben vóór de rechtbank zijn verweermiddelen voor te brengen; dat de akte van beroep noch grieven tegen het bestreden vonnis, noch verweermiddelen inhoudt;

dat de akte aldus niet voldoet aan de vereisten van de wet, en derhalve nietig is;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Wijzende bij verstek tegen appellant, bij nalatigheid om te concluderen,

Gehoord de heer advocaat generaal Matthijs in zijn eensluidend advies,

Verklaart de akte van beroep nietig en, mitsdien, het beroep niet ontvankelijk;

Verwijst de appellant in de kosten van de aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Eerste kamer — 18 september 1958.

Voorzitter : M. P. De Preter.

Rechters : MM. Bossijns en Ceulemans.

Advocaten : Mrs Botson, N. Biltris en W. Koelman

Deurwaardersrecht. — Gemeenschappelijk deurwaarderskantoor. — Aansprakelijkheid van de deurwaarders. — Tekortkomingen aan ambtsverrichtingen. — Gerechtelijke verkoop van aangeslagen roerende voorwerpen.

1. Aansprakelijkheid van de deurwaarder.

Wanneer meerdere deurwaarders hun kantoor op hetzelfde adres hebben, beschikken over hetzelfde postcheck- en telefoonnummer, gebruik maken van hetzelfde briefpapier waarin de opsomming van hun onderscheidelijke namen en hoedanigheden als één kantoor aangegeven wordt, en de briefwisseling namens alle vier afwisselend ondertekenen, dan geschiedt dit met het oog op een vermindering van de kosten van hun ambtsuitoefening, en geenszins met de bedoeling winsten te maken.

Ministeriële ambtenaars die zich met zulk beperkt doel groeperen, brengen geen vennootschap tot stand en vestigen geen solidariteit onder elkaar.

Wanneer één van de aldus gegroepeerde deurwaarders gelast wordt met een ambtsverrichting, dan is hij persoonlijk hiervoor aansprakelijk, en het is op eigen verantwoordelijkheid dat hij deze opdracht zou doorgeven aan een medegegroepeerde, of hem de hierbij aangegane briefwisseling zou laten tekenen.

2. Ambtsverrichtingen van de deurwaarder.

Wanneer de vraag zich stelt of een deurwaarder al dan niet is tekortgekomen aan zijn ambtsverrichtingen, dan dient op de eerste plaats nagegaan in

hoever deze deurwaarder zich gedragen heeft naar de richtlijnen van zijn opdrachtgever. Wanneer een gerechtelijke verkoop van aangeslagen voorwerpen niet kan doorgaan om redenen die vreemd zijn aan de deurwaarder, dan kan deze geen fout aangewreven worden.

Huileries de la Nethe

t/ Vyt, Mertens, Cantillon en Sels.

Aangezien aanlegster de vier verweerders solidairlijk verantwoordelijk stelt voor de schade, die zij beweert ondergaan te hebben door de niet-tijdige uitvoering van een vonnis, dat haar schuldenaar verwezen had om haar zekere bedragen te betalen;

Overwegende dat de eerste drie verweerders de niet-ontvankelijkheid, bij gemis aan rechtsverband, van de ingestelde eis opwerpen;

Overwegende dat de vier verweerders gezamenlijk hun deurwaardersstudie op hetzelfde adres gevestigd hebben met zelfde postcheck- en telefoonnummer, terwijl zij briefpapier bezigen, waarin de opsomming van hun respectievelijke namen en kwaliteiten als één studie aangegeven wordt, en hetzelfde namens alle vier afwisselend ondertekenen;

Overwegende dat, in tegenstelling met de gevolgtrekkingen welke aanlegster hieruit afleidt, zulke doenwijze in hoofde van ministeriële ambtenaars met het oog op een vermindering van kosten van hun ambtsuitoefening en geenszins met de bedoeling om winsten te maken, helemaal niet toelaat te besluiten tot het bestaan van enige vennootschap of het vestigen van een solidariteit tussen personen, welke zich met zulk beperkt doel groeperen;

Dat, indien een aldus gevestigde deurwaarder gelast wordt met een ambtsopdracht, hij zich van dezelfde te kwijten heeft en het op eigen verantwoordelijkheid is dat hij deze opdracht zou voortgeven aan een medegegroepeerde of hem de hierbij aangegane briefwisseling zou laten ondertekenen;

Overwegende derhalve dat de vordering van aanlegster, waar zij zich beklaagt over het niet goed uitvoeren van de opdracht, die zij gaf aan die bepaalde deurwaarder van deze groep van vier, slechts tegen deze laatste kan gericht worden, en zij niet-ontvankelijk is tegenover de drie overigen;

Overwegende dat in casu aanlegster op 27/9/1955 vierde verweerder gelastte met de uitvoering van een vonnis dat zij lastens een bepaalde persoon bekomen had en op 13/10/1955 aandrang op een spoedige afwikkeling van het geval, waarop vierde verweerder op 17/10/1955 liet weten dat de betrokken persoon onder het regiem van de scheiding van goederen gehuwd was, en er weinige kansen bestonden om de zaak tot een goed einde te brengen;

Dat aanlegster op 19 oktober 1955 toegaf dat de rechterlijk toegekende bedragen moeilijk zouden te innen zijn, doch aanstipte dat het de schuldenaar zelf was, die het rollend materiaal had aangekocht, waarvan de betaling vervolgd werd, en de notariële akte van scheiding van goederen, die bij zijn huwelijk verleden was, hierop moeilijk vat kon hebben;

Overwegende dat vierde verweerder hierop een kopij vroeg van de faktuur van die aankoop, wat dus in zijn hoofde getuigde van een voorgenomen zeer sekuur optreden, en aanlegster hem deze overgemaakt had op 24 oktober 1955, terwijl zij in haar begeleidend schrijven hem als richtlijnen gaf « te handelen op de meest oordeelkundige wijze » (je vous demande d'agir de la façon la plus judicieuse pour la sauvegarde des intérêts de la société);

Overwegende derhalve dat op 24 oktober 1955 aanlegster van vierde verweerder verlangde dat hij op de meest oordeelkundige wijze zou optreden ter vrijwaring van haar belangen;

Dat het er dan ook enkel op aankomt na te gaan of vanaf 25 oktober 1955 vierde verweerder zich naar de richtlijnen gedragen heeft;

Overwegende dat aanlegster hierop zelf het antwoord gegeven heeft met na een aanbeveling vanwege vierde verweerder om gebeurlijk vrede te nemen met afkortingen, op 7 december 1955 op haar voorgaande onderrichtingen terug te komen en nu te eisen dat de verkoop van de aangeslagen roerende zaken zou doorgevoerd worden en zij zou ingelicht worden over de dag van de rechterlijke verkoop;

Dat daarop vierde verweerder op 16 december 1955 liet weten dat de verkoop van de aangeslagen zaken zou doorgaan op 21 december 1955;

Overwegende dat, zo nu deze verkoop niet doorging, omdat enerzijds het aangeslagen rollend materiaal, waarvan de schuldenaar het gebruik behouden had, links en rechts op de baan in dienst was, en anderzijds de echtgenote van deze laatste het aangeslagen mobilier opeiste, dit niet toe te schrijven is aan de doenwijze van vierde verweerder en hem desbetreffend geen fout kan aangewreven worden;

Dat de faling, die onmiddellijk daarop de schuldenaar van aanlegster trof, ook niet op rekening van vierde verweerder kan gebracht worden, zomin als de niëttijdige verkoop van de zelfs bewarend aangeslagen mobiliere zaken, die achteraf en met sukses opgeëist werden door de echtgenote van de schuldenaar, want dat aanlegster op 24 oktober 1955 haar akkoord had betuigd met de handelwijze van vierde verweerder, waarvan zij enkel een handelen op de meest oordeelkundige wijze had verlangd;

Overwegende dat de eis van aanlegster dan ook als ongegrond voorkomt;

Overwegende evenwel dat de tegeneis, ingesteld door verweerders, strekkende tot het bekomen van een schadevergoeding hoofdens roekeloos en tergend geding, ook ongegrond is, omdat de misvattingen van aanlegster zowel omtrent de rechtsverhouding, die tussen de vier verweerders bestaat als omtrent de strekking van de gegeven opdracht als begrijpelijk voorkomen;

Om deze redenen,

De Rechtbank, na beraadslaging, rechtdoende op tegenspraak,

Alle andere en verdere besluiten verwerpende;

Verklaart de eis slechts ontvankelijk tegenover vierde verweerder, en niet ontvankelijk tegenover de eerste drie verweerders;

Verklaart hem opzichtsens vierde verweerder ongegrond, wijst aanlegster ervan af met veroordeling tot de kosten van de hoofdeis;

Verklaart de gestelde tegeneisen ontvankelijk doch ongegrond, wijst aanleggers op tegeneis ervan af en legt de kosten van de tegeneis ten hunnen laste;

Verleent akte aan aanlegster dat zij het geding schat op meer dan 80.000 fr. alleen om te voldoen aan de wetten op de bevoegdheid en de aanlegger en tegenover elke partij in zake;

Verleent akte aan verweerders dat zij het geding schatten op 80.000 fr. voorwat aangaat de bevoegdheid en de aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

13 mei 1959.

Voorzitter : M. Temmerman.

Rechters : M.M. Dhaenens en Soetaert.

Advocaten : Mrs. Demeester en Hubené.

Testament. — Interpretatie. — Legaat door de man van een goed van de huwelijksgemeenschap.

Legaat van « mijn eigendom » betekent gewoonlijk legaat van geheel het goed, al is de erflater slechts medeëigenaar ervan; aldus bv. ook wanneer de man over een goed van de huwelijksgemeenschap beschikt zonder zijn rechten in de gemeenschap te buiten te gaan, terwijl hij zijn vrouw het levenslang vruchtgebruik op dit goed verzekert.

Artikel 1423, tweede lid, B.W. sluit in dat het legaat van een tot de huwelijksgemeenschap behorend goed altijd geheel moet worden uitgevoerd, hetzij door afgifte van de zaak, hetzij door vergoeding. Dit geldt op een of andere wijze ook wanneer de vrouw enige legetarisse is van de erflater, zodat nooit wordt uitgemaakt in welke kavel het goed valt.

Van de drie mogelijke oplossingen wordt in casu aangenomen dat de beschikking voor de helft als legaat en voor de helft als last moet worden beschouwd.

Artikel 1021 B.W. is, in zover het interpretatie van een legaat van andermans goed verbiedt, niet van toepassing, wanneer de erflater medeëigenaar is van het gelegateerde.

Artikel 1423, tweede lid, B.W. is, in zover het een wettelijke interpretatie van een uiterste wil uitmaakt, slechts van toepassing op een beschikking waarbij het goed eenvoudig wordt « gegeven »; een anders gestelde beschikking mag door de rechter naar de werkelijke bedoelingen van de erflater worden geïnterpreteerd, op zulke wijze dat het uitwerking heeft.

Van Osselaere t/ De Coen en cons.

Overwegende dat de eis strekt tot scheiding en deling van een onverdeeldeid die tussen de eisers en de eerste vier verweerders zou bestaan ten aanzien van en te Sint-Denijs-Westrem, Apostelstraat, gelegen onroerend goed (kadastrale sectie D, nrs 388 g en 388 f, te zamen 493,24 m² groot), na voorafgaande licitatie van ditzelfde eigendom; voorts tot gemeenverklaring van dit vonnis aan de laatste verweerder, die dit pand van de anderen heeft aangekocht;

Overwegende dat de derde verweerder na de dagvaarding is gehuwd met de heer Dossche Etienne, die vrijwillig in het geding tussenkomt om zijn echtgenote te machtigen om in rechte op te treden;

Overwegende dat niet langer wordt betwist dat eisers de enige erfgenamen zijn van Romanie-Osselaere;

Overwegende dat het bedoelde eigendom oorspronkelijk heeft behoord tot de wettelijke huwelijksgemeenschap die bestaan heeft tussen wijlen Romanie Osselaere, overleden op 15 januari 1958 te Gentbrugge, en van wijlen Oscar Terryn, overleden op 25 augustus 1943, die de grond tijdens hun huwelijk hebben aangekocht en het huis daarop gebouwd;

Overwegende dat Oscar Terryn bij notariële akte van 6 januari 1919 zijn echtgenote tot enige en algemene erfgename had ingesteld, doch op 21 juli 1943 de volgende testamentaire beschikkingen heeft gemaakt : « Dit is mijn testament en vernietigt alle voorgaande. Na mijne dood zal alles wat ik achterlaat aan mijne

vrouw Romanie Osselaere toebehoren, uitgenomen mijnen eigendom gelegen in de Apostelstraat nr 37 te St Denijs Westrem (Gent V) daar zal zij gansch haar leven het vruchtgebruik van hebben. Na de dood van mijne vrouw zal gezegde eigendom toebehooren in volle eigendom aan de twee dochters van mijn zuster Stefanie (Julia en Aline). (get.) O. Terryn, den 21 Juli 1943 »;

Overwegende dat een eis van wijlen Romanie Osselaere tot nietigverklaring van dit testament op grond van zwakzinnigheid van de erflater en van erfenisbejaging, bij vonnis van 10 januari 1945, bevestigd bij arrest van 8 oktober 1957 is afgewezen;

Overwegende dat de eisers voorbehouden dat het legaat een onverdeeld goed tot voorwerp heeft gehad en derhalve slechts geldig is voor de helft, waarvan zij vrijwillig afgifte verklaren te doen, terwijl de andere helft hun thans toebehoort als erfgenaam van Romanie Osselaere;

Overwegende dat de verweerders daarentegen uit het testament afleiden, dat de erflater hun het gehele eigendom heeft gelegateerd als last van het algemeen legaat, minstens de helft er van als legaat en de andere helft bij wijze van beding ten laste van zijn nalatenschap heeft geschonken, en bij wederzijds afgifte vragen van de helft die de eisers niet vrijwillig afgeven, minstens van de waarde daarvan, vermeerderd met de interesten van 15 januari 1958 af;

Overwegende dat de gewone betekenis in het gewestelijk spraakgebruik van de woorden «mijnen eigendom» niet is «mijn rechten in een eigendom», maar wel «dit eigendom dat van mij is» (verg. Gent, 9 mei 1879, Pas. 1879, II, 371 en volg.);

Overwegende dat deze uitdrukking haar feitelijke rechtvaardiging vindt in de omstandigheid dat de erflater, als hoofd van de gemeenschap, gewoon was dit goed het zijne te noemen, terwijl de hier aangenomen interpretatie steun vindt in allerlei andere omstandigheden, met name dat nog een ander eigendom tot de gemeenschap behoorde, de erflater door over het betwiste eigendom te beschikken zijn rechten in de huwelijksgemeenschap naar hun waarde niet te buiten ging, terwijl hij evenmin zijn echtgenote te kort deed, vermits hij haar levenslang vruchtgebruik liet;

Overwegende dat de wijze waarop Romanie Osselaere het testament mag hebben verstaan ter zake niet beslissend is, vermits geen handelingen kunnen worden aangewezen, waaruit met zekerheid kan worden afgeleid, dat zij van alle rechten op de blote eigendom van het betwiste pand afstand heeft gedaan; dat zij weliswaar in het geding tot nietigverklaring van het testament geen voorbehoud desaangaande heeft gemaakt, doch zulks overbodig kan hebben geacht vermits zij het bestaan zelf van het testament aanvocht, terwijl de verweerders tijdens deze procedure — die na de aangifte van nalatenschap en de betaling van de kapitaalsbelasting is doorgevoerd — nooit hebben beweerd dat Romanie Osselaere het testament op enige wijze reeds had uitgevoerd;

Overwegende dat de tekst van het testament uitwijst dat de erflater niet uitdrukkelijk heeft bepaald hoe de eigendom na zijn dood tot de verweerders zou overgaan; dat hij echter wel heeft gezegd dat de volle eigendom na de dood van zijn vrouw aan hen zou toebehoren, en de eigendom van het betwiste pand heeft uitgesloten uit de goederen waarvan na zijn dood de eigendom aan zijn vrouw zou toebehoren, waaruit volgt dat hij in terminis alleen over eigendomsverkrijging heeft gesproken hetgeen juridisch eerder op een legaat dan op een last van de nalatenschap wijst, dit alles afgezien van de hierna onderzochte vraag of het testament op grond van de bedoelingen van de erflater

of van artikel 1423, tweede lid B.W., als last of als legaat van een geldsom mag worden geïnterpreteerd;

Overwegende dat door de man gemaakte legaten van een tot de huwelijksgemeenschap behorend onroerend goed uitdrukkelijk geregeld worden door artikel 1423, tweede lid, B.W., krachtens hetwelk de begiftigde zulk legaat alleen dan in natura opeisen kan indien het, ten gevolge van de verdeling, te beurt valt aan de erfgenamen van de man, terwijl de legataris in het andere geval een «vergoeding» krijgt gelijk aan de volle waarde van het geschonken goed, en wel «ten laste van het aandeel van de erfgenamen van de man in de gemeenschap en ten laste van de persoonlijke goederen van de man», om van de goederen van de erfgenaam zelf, die de nalatenschap eenvoudig heeft aanvaard, niet te spreken;

Overwegende dat in het onderhavig geval geen verdeling kan plaatshebben, daar de langstlevende echtgenote tevens enige erfgename was van de man, waaruit de eisers afleiden dat het legaat slechts geldig is voor de helft, of ten minste voor de helft, die aan de vrouw vóór en na het overlijden van haar man heeft toebehoord, slechts in waarde kan worden uitgekeerd;

Overwegende dat van meet af aan elke oplossing mag worden geweerd, die aan het legaat slechts voor de helft uitwerking zou geven; dat de wetgever immers duidelijk heeft bepaald dat de legataris recht heeft op de waarde van geheel het eigendom in geval het pand geheel aan de echtgenote wordt toebedeeld, waardoor de erfgenamen krachtens de aanwijzende werking van de verdeling moeten worden geacht dit goed nooit te hebben geërfd en de man, wiens testament slechts na zijn dood uitwerking heeft, moet worden geacht zonder meer over een anders goed te hebben beschikt, waaruit volgt dat de rechten van de legataris a fortiori even groot moeten zijn wanneer niet uitgemaakt wordt wie moet worden geacht eigenaar te zijn geweest;

Overwegende dat aldus nog slechts drie mogelijkheden overblijven: ofwel is de erfgename geheel de waarde schuldig, ofwel moet zij geheel het eigendom afgeven, ofwel moet zij de helft van het eigendom plus de helft van de waarde afgeven;

Overwegende dat de eerste oplossing, die wellicht het best met de letter van artikel 1423, tweede lid, B.W. overeenstemt, wordt voorgestaan door Nederlandse auteurs, zij het op grond van een in België niet gangbare opvatting over het recht van de legataris op de vermaakte zaak en van de te lande niet verdedigde stelling, dat een medeëigenaar in een krachtens de wet of een testament ontstane onverdeeldheid niet over zijn rechten in een bepaald tot deze onverdeeldheid behorend goed kan beschikken (Pitlo, Erfrecht, 2e dr. bl. 78 en 259; Asser-Meijers-Van der Ploeg, bl. 150; Klaassen-Eggens-Polak, bl. 233; art. 950 Ned. B.W.; verg. met De Page, VIII, nr 1043, A, bl. 1152 en dezelfde IX, nr 1421 en X, nr 504); — dat geen van beide partijen echter deze oplossing voorstaat;

Overwegende dat afgifte van het gehele eigendom slechts kan worden opgelegd, indien het legaat geheel het eigendom betreft, ofwel indien het voor de helft als last en voor de andere helft als legaat kan worden aangezien, of nog wanneer het voor het geheel als last kan en mag worden geïnterpreteerd; dat de beschikking, als last geïnterpreteerd, alleszins geldig zou zijn (Cass. 24 januari 1918, Pas. 1918, I, 203);

Overwegende dat de erflater, nu geen verdeling plaats vindt, nooit eigenaar is geweest en nooit — krachtens artikel 883 B.W. — zal worden geacht te zijn geweest van geheel het eigendom, zodat het legaat als zodanig nooit voor het geheel geldig kan zijn;

Overwegende dat aldus de vraag rijst of het legaat van een goed van de huwelijksgemeenschap, dat niet uitdrukkelijk als last is opgelegd door de erflater, spijs artikel 1021 B.W. en hoewel artikel 1423, tweede lid B.W. veeleer uitvoering in kontanten voorschrijft, als last mag worden geïnterpreteerd;

Overwegende desaangaande dat de rechtspraak het voorschrift van artikel 1021 B.W., dat legaten van een anders goed nietig verklaart, in restrictieve zin toepast (zie Dall. Rép. dr. civ., I, 1951, Tw. Leg. nr 71 en volg.; verg. Gent 9 mei 1879, Pas. 1879, II, 371; B.J. 1879, 1144), en terecht, daar het inbreuk maakt op de in de artikelen 976 en 1157 B.W. vervatte interpretatieregels en voorbijgestreefde toestanden regelt;

Overwegende dat overeenkomstig deze opvatting wordt beslist, dat de door de wetgever beoogde uitsluiting van het onderzoek naar de in het testament niet formeel uitgedrukte bedoelingen van de erflater (Fenêt, 12, bl. 398; De Page en Dekkers, XVIII, nr 242), niet geldt voor de goederen waarop de erflater niet geheel zonder recht is zoals onverdeelde goederen, waarop hij ten minste een eventueel recht heeft (Cass. fr. 6 mei 1913, D. 1914, I, 277; S. 1916, I, 361, met noot Wahl; — Cass. fr. civ. 20 februari 1957, Gaz. Pal., 8-11 juni 1957, waarover noot Savatier in Rev. trim. dr. civ. 1957, 566; bev. van Poitiers 5 mei 1954, Gaz. Pal. 1954, 2, 159; J.C.P. 1955, II, 8742, met noot Voirin; D. 1954, Somm. 72; noot Savatier in Rev. trim. dr. civ. 1955, 147; anders De Page en Dekkers, VIII, nr 247 en de meeste auteurs);

Overwegende dat de wetgever trouwens bij de voorbereiding van artikel 1021 aan onverdeelde goederen niet heeft gedacht (Fenêt, 12, b. 385, 398, 641);

Overwegende dat artikel 1423 B.W. aan de andere kant, ten aanzien van goederen van de huwelijksgemeenschap reeds inbreuk maakt op artikel 1021 B.W., en wel op grond van de vermoedelijke bedoelingen van de erflater (Cass. 25 juli 1940, I, 193; Luik 4 mei 1876, Pas. 1876, II, 304; — Gent 9 mei 1879, Pas. 1879, II, 371; B.J. 1879, 1144; Planiol et Ripert, VIII, nr 539 en ref.; Laurent, XII, nr 34; — anders: De Page en Dekkers, X, nr 501; zie de verschillende opvattingen bij Kluyskens, Sch. en Test. nr 152 en Dahl, Rép. dr. civ. III, 1953, Tw. Communauté, nr 964 en volg.), die toch ten aanzien van deze goederen een bijzondere feitelijke en juridische positie bekleeft (Josserand, III, nr 171, Guillaud, 2e uitg., II, nr 729; Laurent l.c., verg. Van de Vorst, Rev. prat. not. 1946, 289 en volg.);

Overwegende dat dit laatste artikel aldus slechts moet worden toegepast wanneer de erflater het goed eenvoudig heeft « geschonken » (Cass. 25 juli 1940, reeds vermeld), hetgeen door de feitenrechter soeverein hoewel met eerbiediging van de tekst van het testament, aan de hand van alle omstandigheden van het geval, wordt vastgesteld, wat opnieuw een onderzoek naar de betekenis van de gebruikte term en naar de ware bedoeling van de erflater onderstelt;

Overwegende dat de betwiste beschikking in terminis alleen over eigendom spreekt, niet over enige last of verbintenis om te doen, doch aan de andere kant niet zegt op welke wijze het goed na de dood van de erflater aan de legataris zal toekomen, zodat hier niet een eenvoudige « schenking » (ik geef...) aanwezig is en naar de bedoeling van de erflater moet worden gezocht;

Overwegende dat het testament derhalve mag en moet worden geïnterpreteerd op zulke wijze dat het uitwerking heeft; dat de meest voor de hand liggende verklaring, (hoewel uit juridisch oogpunt niet de eenvoudigste), gelet op de boven reeds aangehaalde feitelijke omstandigheden, ertoe noopt aan te nemen dat het eigendom voor de helft, waarover de erflater kon

beschikken (anders in de Nederlandse opvatting) als een direct legaat is gemaakt, terwijl de afgifte van de andere helft als een last van het (anders overbodige) algemeen legaat is bedoeld (verg. Gent 9 mei 1879, Pas. 1879, II, 371), reeds vermeld);

Overwegende dat de laatste mogelijke interpretatie, waarbij de helft van het eigendom plus de helft van de tegenwaarde in kontanten zou zijn gelegateerd, overigens praktisch tot hetzelfde resultaat zou leiden, vermits het legaat in kontanten, krachtens artikel 1423 tweede lid, het niet in natura verkregen legaat moet vergoeden en dus alleszins gelijk moet zijn aan de waarde van de volle eigendom van de helft van het goed op het ogenblik van de verdeling; waarde die het best zou worden vastgesteld door de gevorderde veiling, die aldus aan de eisers geen enkel voordeel zou opleveren;

Overwegende dat uit al het voorgaande volgt, dat de wedereis tot afgifte van de helft van het eigendom, ter uitvoering van de last van het algemeen legaat, rechtmatig en gegrond voorkomt, en vóór alle verdeling moet geschieden, waardoor de onverdeeldheid tussen partijen ophoudt (zie daaromstrent Van de Vorst, Rev. prat. not. 1943, 262; art. 64 succ.-Wb.), en de verweerders geacht worden steeds eigenaars van het gehele goed te zijn geweest (art. 883 B.W.); dat de eis tot scheiding en deling derhalve slechts kan worden toegewezen indien de eisers de last niet uitvoeren, in welk geval zij tot schadevergoeding zijn gehouden (art. 1142 B.W.; De Page, VIII, nr 245, B);

Overwegende dat het geraden voorkomt de eisers te bevelen nader hun stelling te bepalen;

Op deze gronden :

De Rechtbank,

Gelet op de art. 2, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Alle andere conclusies van de hand wijzende,

Verklaart de betwiste beschikking in het testament van Oscar Terryn als een legaat voor de helft van het eigendom en een last voor de andere helft;

Stelt vast dat de eisers vrijwillig afgifte doen van het legaat en van de helft van het eigendom, dat van dit legaat het voorwerp uitmaakt;

Verklaart het vonnis gemeen aan de laatste verweerder;

Beveelt aan de eisers in conclusiën stelling te nemen ten aanzien van de vraag of zij de last in natura zullen uitvoeren en, in dit geval, aan beide partijen te concluderen omtrent de verschuldigde schadevergoeding;

Reserveert de kosten;

NOOT: Tegen dit vonnis is geen hoger beroep ingesteld. De wedereis strekte tot afgifte en tot schadevergoeding bij gebreke daarvan.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

2e Kamer — 4 november 1959.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Londres.

Referendaris : M. W. Six.

Advocaten : Mrs Vandervennet en Devroe.

Vennootschap. — Voortzetting van een handel onder een firmanaam door verschillende personen. — Schijnvennootschap. — Gevolgen.

Het bestaan van een vennootschap mag door alle bewijsmiddelen, vermoedens inbegrepen, bewezen worden.

De regelmatige voortzetting van een handel onder een firmanaam door verschillende personen verwekt de schijn van een vennootschap; derden, die met deze personen handelen mogen ze als feitelijke vennoten onder gemeenschappelijke naam beschouwen.

Het bestaan van een vennootschap mag vermoed worden zodra bepaalde personen als tezamen handel drijvende tegenover het publiek optreden; dit zal b.v. het geval zijn, wanneer het tezamen handel drijven op facturen, briefpapier, prospectussen enz. met de uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming van de betrokken partijen vermeld wordt.

Zelfs wanneer de betrokken partijen tegen dit vermoeden « juris tantum » het bewijs zouden leveren, dat er tussen hen geen vennootschap bestaat heeft, mogen zij door derden, als schijnvennoten, hetzij in eigen naam, hetzij in hoedanigheid van vennoot, worden aangesproken. Door zich tegenover hen valselijk als leden van een vennootschap voor te doen, wordt de daardoor bedreven quasi-delictuele fout best hersteld door ze als echte vennoten te behandelen.

Cappelle t/ Feitelijke vereniging Wed. Gilliaert en zoon,
Wed. Gilliaert en E. Gilliaert.

Overwegende dat de vordering als voorwerp heeft de drie verweerders zich solidair, zoniet minstens elkheel-
lijk te horen veroordelen tot betaling van 34.596 frank,
zijnde het bedrag van een aantal facturen, meer ver-
wijlsintresten geschat op 1.000 frank;

Overwegende dat tweede en derde gedaagde be-
twisten dat er tussen hen een vennootschap zou bestaan
of zou hebben bestaan en ze besluiten tot de onontvan-
kelijkheid van de eis; de tweede verweerster verklaart
alleen de handel van haar overleden echtgenoot te heb-
ben voortgezet en de derde verweerder zou haar slechts
als loontrekkende bijgestaan hebben;

Overwegende dat, ware eiser in het beweerd bestaan
van een vennootschap tussen tweede en derde gedaag-
de volhardt, hij tot het bewijs ervan gehouden is, be-
wijs dat mag geleverd worden volgens alle rechtsmid-
delen, ook vermoedens (zie Passelecq, Sociétés commer-
ciales, n° 5815);

Overwegende dat eiser het bewijs van het bestaan
van een vennootschap tussen verweerders meent te vin-
den in het feit dat ze samen een voortgezette handel
drijven onder de firmanaam « Wwe Ed. Gilliaert & Zoon
Etienne » en deze benaming op hun facturen, waarvan
een exemplaar voorgelegd wordt, gedrukt staat;

Overwegende dat er algemeen aangenomen wordt dat
het bestaan van een vennootschap mag vermoed worden
wanneer er zekere aanduidingen voorhanden zijn, waar-
uit derden de werkelijkheid van een vennootschap kun-
nen afleiden;

De gezamenlijke uitoefening van een regelmatig
voortgezette handel onder een firmanaam, verwekt
de schijn van een vennootschap waardoor derden die-

genen die met hen handelen, mogen beschouwen als
feitelijke vennoten onder gemeenschappelijke naam
(zie : A.P.R., V° Feitelijke en Schijnvennootschappen,
n° 50 en vlgde; R.P.D.B., V° Sociétés à forme « dite
commerciale », n° 175 enz.; Van der Mensbrugghe, Des
Sociétés constituées sans écrit, Rev. prat. des Soc.,
1957, blz. 105, n° »);

Van zodra bepaalde personen zich tegenover het
publiek voorstellen als samen handeldrijvende, bv. door
vermelding op facturen, briefpapier, prospectussen,
enz., mag men vermoeden dat er tussen hen een ven-
nootschap bestaat (zie : Hrb. Luik, 19 febr. 1927, Pas.
1927, III, 93; Handelsr. Brugge, 21 oct. 1930, J.T.,
1930, blz. 783; Handelsr. Oostende, 21 juni 1939, Pas.
1934, III, 165);

Dat het natuurlijk noodzakelijk is dat de firma-
naam — die de derden heeft doen geloven met een
vennootschap te handelen — gebruikt wordt met de
uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming van de
betrokkenen en niet door één hunner zonder kennis
van de andere (cf. Heenen, Critische nota onder arrest
Cass. 18 maart 1954, Rev. Crit. j. b., 1955, blz. 35);

Dat dienaangaande, de zoon Etienne Gilliaert regel-
matig bij zijn moeder heeft gewerkt, zelfs bepaalde fac-
turen voor « voldaan » heeft ondertekend, zodat moet
aangenomen worden dat hij ten volle akkoord ging
met de gebruikte firmanaam;

Overwegende dat het gebruik van de naam : « Wwe
Gilliaert en Zoon Etienne » op de facturen gedrukt,
zeker bij derden de schijn heeft verwekt dat ze met
een vennootschap in betrekking waren, zoveel te meer
dat ter zake de facturen waarvan betaling wordt ge-
vorderd alle op naam van « Wwe Gilliaert & Zoon »
opgemaakt zijn en als dusdanig door de verweerders
werden aanvaard zonder protest;

Overwegende dat het vermoeden van het bestaan
van een vennootschap tussen de verweerders, gesteund
op deze uiterlijke kentekenen, weliswaar kan omge-
worpen worden door het tegenbewijs, vermits het hier
slechts een feitelijk vermoeden « juris tantum » geldt
(zie Van Ommeslagh, Les Sociétés de fait, in J.T.,
1957, blz. 711, n° 9);

De verweerders zouden derhalve kunnen bewijzen
dat er in werkelijkheid tussen hen geen vennootschap
heeft bestaan, dat een essentieel bestanddeel van de
vennootschap ontbreekt, bv. dat één hunner niet deelt
in winst of verlies; doch dit tegenbewijs welke ver-
weerders pogen te leveren door het voorleggen van
bepaalde stukken, blijft in werkelijkheid zonder in-
vloed wat hun verantwoordelijkheid tegenover derden
betreft;

Inderdaad, aangenomen dat er tussen tweede en
derde verweerders geen vennootschap bestaan heeft,
hetgeen zeer goed mogelijk lijkt, dan kunnen beiden
toch aangesproken worden omdat zij zich — valse-
lijk — tegenover derden hebben gedragen als deeluit-
makende van een vennootschap en als dusdanig een
quasi delictuele fout hebben bedreven, welke best
hersteld wordt door ze te behandelen alsof ze ven-
noten waren;

De derden kunnen in dit geval de schijnbare ven-
noten in eigen naam aanspreken (zie : R.P.D.B., V°
Sociétés à forme « dite commerciale » n° 177, en A.P.R.,
Feitelijke en Schijnvennootschappen, n° 53);

Overwegende dat het van geen belang is dat tweede
en derde verweerder werden gedagvaard, niet in per-
soonlijke naam, doch in hun hoedanigheid van venno-
ten, vermits zij ook als dusdanig t.t.z. als « schijnven-
noten » aansprakelijk zijn (welke ook de werkelijke
betrokkingen tussen hen mogen geweest zijn) (zie :
Van Ommeslagh, id. blz. 712; cf. Hof van Beroep Brus-
sel, 15 januari 1955, Pas. 1956, II, 104);

Overwegende dat de vordering dan ook ontvanke-
lijk is tegenover de verweerders minstens in hun hoe-
danigheid van schijnvennootschap en schijnvennoten;

Overwegende dat verweerders ook nog de onbevoegd-
heid ratione materiae van de koophandelsrechtbank
opwerpen om reden dat tweede verweerster sedert zij
zich op 22 maart 1959 uit het handelsregister liet
schrappen, geen handelaarster meer zou zijn;

Overwegende dat deze opwerping beslist geen steek
houdt vermits de leveringen waarvan betaling geëist
wordt, alle geschieden vóór deze aangehaalde schrap-
ping en tweede verweerster op het ogenblik van deze
leveringen nog handelaarster was;

Overwegende dat de gevraagde bedragen niet be-
twist worden;

Om deze redenen,

De rechtbank, vonnissende op tegenspraak, na toc-
passing van artikel 2 uit de taalwet van 15 juni 1935;
alle meerdere middelen en besluiten als ongegrond
verwerpende :

Verklaart zich bevoegd; verklaart de eis ontvanke-
lijk en gegrond, en veroordeelt de verweerders solidair
tot betaling van de som van 34.596 frank, meer de
conventionele intresten ad 8 % vanaf de dagvaarding
tot aan de betaling, en de gerechtskosten;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-
tegenstaande hoger beroep en zonder borg.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

19 december 1959.

Voorzitter : M. A. Vleurinck.

Rechters : MM. Roegiers en Tollenaere.

Referendaris : M. F. Sabbe.

Advocaten : Mrs Standaert, Vrints en Wyffels.

**Bevrachting. — Regelen van Den Haag. — Beding
« as presented ». — Waarde. — « Clean » cognosse-
ment. — Clause « Quality, condition and measure
unknown ». — Bewijs van de averij.**

*De regelen van Den Haag worden niet toegepast wan-
neer de betwisting gaat tussen de vervoerder ener-
zijds en anderzijds de bevrachter wanneer deze
laatste ook de juridische drager is van het cognos-
sement. De bevrachter heeft in dit geval alle gelegen-
heid om in de charter-partij zijn betrekkingen met
de bevrachter vrij te regelen en het is dus niet
nodig beroep te doen op de regelen van Den Haag,
die alleen slaan op cognossementen die in handen
zijn van derde dragers, die geen partij waren in de
charter-partij.*

*Om de zuiverheid van een cognossement weg te
nemen dient de kapitein een restrictieve clause
aan te brengen op het cognossement waarin voor-
behoud gemaakt wordt nopens de hoeveelheid, maat
of gewicht en de conditionering van de ingeladen
koopmanschappen.*

*De clause « Quality, condition and measure un-
known » ingelast in het cognossement neemt de
zuiverheid van het cognossement niet weg. Deze
clause legt de bewijslast van manko of slechte
conditionering op de consignataris.*

*De telling en de vaststelling der averij geschieden
geldig onmiddellijk na de lossing op het werf van
de consignataris, in aanwezigheid der betrokken par-
tij, die geen voorbehoud maken nopens de laat-
tijdigheid.*

Eagle Star, Universal Insurance Co, The Equitable
Insurance Co t/ Kapitein R. Bos.

Overwegende dat de eis voor doel heeft verweerder
te horen veroordelen om aan eiseressen te betalen, ten
titel van schadevergoeding, in verhouding van respec-
tiefelijk 60, 20 en 20 %, de som van 34.231 frank met
de verwijlntresen sedert 24 december 1957 tot op de
dag der dagvaarding en van dan af de gerechtelijke
interessen;

Overwegende dat eiseressen voorhouden dat zij de
N.V. Ets. Maurice Deweert, bestemmeling van ver-
schillende partijen hout volgens cognossementen gedag-
tekend te Hamina op 14 december 1957, vergoed heb-
ben voor de schade vastgesteld te Gent op 29 december
1957, bij ontvangst uit de ms. Eems; van de kwestige
partijen hout; dat protest werd ingediend door de be-
stemmeling en de schade tegensprekelijk werd vast-
gesteld op 34.231 frank; dat de kapitein van de « Eems »
bekende dat een gedeelte van de koopwaar in de la-
dingshaven nat werd aangeboden, maar dat hij de cog-
nosmenten ondertekende zonder voorbehoud nopens de
schade, en aldus een fout beging die hem verantwoor-
delijk maakt voor de schade;

Overwegende dat volgens een factuur dd. 14 decem-
ber 1955 de Oy Kaukus Ab verkocht aan de N.V. Ets.
Maurice Deweert een partij hout te verzenden per m.s.
« Eems », Kap. Bos van Hamina naar Antwerpen of
Gent of een plaats langs het Brussels Kanaal voor re-
kening en risico van genoemde koopster;

Overwegende dat de koopster op 31 oktober 1957 het
m.s. « Eems » gecharterd heeft volgens « New Belgian
Wood charter » van deze datum;

Overwegende dat nopens de verzending twee cognos-
sementen bestaan dd. 14 december 1957 luidende o.m. :
Shipped by Oy Kaukas Ab. in and upon the good motor
ship called « The Eems » where of is master for this
present voyage Mr. R. Bos, now lying in the « Hamina »
and bound for Antwerp or Ghent of 1 place Brussels
Canal, 1° 4903 pieces of sawn woodgoods 20534 stds.,
2° 112302 pieces of sawn woodgoods 275.103 stds. (as
per specification under this bill of lading) of which
4908 pieces on deck at charterer's risk to be delivered
in the like good order and condition at the aforesaid
port of destination (all and every dangers and accidents
of the seas and of navigation of what nature or kind
soever excepted) unto — order — or its assigns, he
or the paying freight for the same as per charter-
party dated as above (31 oktober 1957). All the terms
and exceptions contained in the said charter are here-
with incorporated and including, negligence clause as
per charterparty. General average payable according
to the York Antwerp rules 1950. In witness whereof the
Master or purser of the said ship has signed 2 original
bills of lading, Quality, condition, and measure un-
known ».

Overwegende dat op 15 januari 1958 Jean, Jos en
Yvan Van Meerbergen, houtexperten te Antwerpen,
een schadeverslag opmaakten op verzoek van de N.V.
Ets. Maurice De Weert, van de schade vastgesteld op
27 december 1957 op de werven van de receptionaris
te Gent aan het kwestige hout, in aanwezigheid van
Kap. Orlans voor Kap. Bos;

dat volgens dit verslag er een manko was van 320
pcs — 0,685 stds. in het ruim en 33 pcs — 0,180 stds.
op het dek;

dat er braak was aan 619 - 0,666 stds. in het ruim;
dat de kosten van herzaging belopen op 1.229 frank;

dat er beschadiging door bevochtiging was aan 13526
pcs. in het ruim en deze bevochtiging gebeurde vóór
de lading; dat de schade door bevochtiging bedraagt
157.710;

Overwegende dat de schade dus omvat: a. manko in ruim en op dek, b. braak in ruim, c. bevochtiging in ruim;

Overwegende dat in de schadesom van 34.231 fr. eiseres aanrekent op grond van het verslag 9.060 fr. voor manko, 3.164 fr. voor braak, 22.007 fr. voor bevochtiging;

Overwegende dat verweerder opwerpt dat de huidige betwisting omtrent de verantwoordelijkheid van de vervoerder voor manko, braak of beschadiging niet onderwerpelijk is aan de Regelen van Den Haag vervat in het artikel 91 van de Zeewet van 21 augustus 1879 (gewijzigd door de wet van 12 juni 1902 en deze van 28 november 1928) omdat de verzekerde van eiseressen, de N.V. Ets. H. De Weert, terzelfdertijd bevrachtster is en draagster van het cognossement en omdat wegens de clause « as presented » ingelast in de charter-party de voorschriften en voorwaarden van de charter-party in verband met de verantwoordelijkheid van de vervoerder niet gewijzigd worden door de cognossementen;

Overwegende dat rechtsleer en rechtspraak aannemen dat de « Regelen van Den Haag » geen toepassing vinden wanneer de betwisting gaat tussen de vervoerder enerzijds en anderzijds de bevrachter wanneer deze laatste ook de juridische drager is van het cognossement (G. Van Bladel, *Connaissements et Règles de la Haye*, n° 42; Hrb. Antwerpen 19 december 1909; Hrb. Antwerpen 11 november 1952; Hrb. Antwerpen 10 februari 1953; Hrb. Antwerpen 10 januari 1958; Brussel 29 juni 1959 P.A. 434);

Overwegende dat de goede daartoe aangehaalde reden is dat de bevrachter alle gelegenheid heeft in de charter-party zijn betrekkingen met de vervoerder vrij te regelen voor het geval dat de koopmanschappen door hem in ontvangst genomen worden ter aankomsthaven, en het dus niet nodig is beroep te doen op de Regelen van Den Haag, die alleen slaan op cognossementen die in handen zijn van derde dragers die geen partij waren in de charter-party;

Overwegende dat de verzekerde van eiseressen, de N.V. Ets. M. De Weert, de charter-party als bevrachtster ondertekende; dat zij de cognossementen ter aankomst liet aanbieden door haar mandataris, de N.V. Stukwerkersbedrijf van Gent (zie brieven dd. 24 en 30 december 1957 van de N.V. Stukwerkersbedrijf aan de N.V. De Baerdemaeker: « Veuillez noter que nous agissons d'ordre et pour compte de nos commettants la S.A. M. De Weert... »); dat de N.V. Ets. De Weert dus de juridische draagster is van de cognossementen;

Overwegende dat dus de Regelen van Den Haag (artikel 91) niet van toepassing zijn ter zake;

Overwegende dat de clause « as presented » vervat in de charter-party betekent « as presented without prejudice to the charter-party » t.t.z. volgens Smeesters en Winkelmolen (*Droit Maritime*, T. I, n° 435): « que le capitaine devra signer les connaissements tels qu'ils sont rédigés par les chargeurs, mais que cette signature ne modifiera en rien les clauses et conditions de la charter-party » (Antwerpen, 12 juli 1893; Brussel 6 mei 1920, R.I.D.M., T. XXV, blz. 818);

Overwegende dat daaruit blijkt dat de clauses van de cognossementen die strijdig zouden zijn met deze van de charter-party van geen toepassing zullen zijn m.a.w. dat het de clauses van de charter-party zijn die zullen toegepast worden indien er tegenstrijdigheid bestaat tussen de clauses van de charter-party en deze van de cognossementen (Antwerpen, 8 februari 1927, P.A., blz. 29);

Overwegende dat, bijgevolg, de huidige betwisting

nopens de verantwoordelijkheid van de vervoerder, zal dienen beoordeeld te worden volgens de contractuele regelen van de charter-party volgens de niet tegenstrijdige clauses van de cognossementen en volgens de wettelijke voorschriften vervat in de Zeewet uitgenomen de Regelen van Den Haag, speciaal de artikelen 58 tot en met 90;

Overwegende dat, volgens het artikel 59 van de Zeewet, de cognossementen de waarde hebben van erkenningen van de Kapitein van de Ontvangst der Koopmanschappen; dat ze volgens artikel 85 de natuur en de hoeveelheid der ontvangen koopmanschappen aanduiden; en dat ten slotte, volgens artikel 87 de cognossementen geloofwaardig zijn tussen al de partijen die belang hebben bij de lading;

Overwegende dat daaruit vloeit dat, in principe, de kapitein gehouden is de hoeveelheid en de natuur der koopmanschappen aan te duiden en dat zo hij een zichtbaar manko, braak of beschadiging vaststelt bij het inladen hij gehouden is desaan gaande voorbehoud te maken op het cognossement;

Overwegende dat de kapitein die een cognossement aflevert zonder voorbehoud nopens de natuur, de hoeveelheid of de conditionering der koopmanschappen een « clean cognossement » aflevert (Rrb. Antwerpen 5-10-1951; Brussel, 6 juli 1957, P.A. 1958, blz. 165);

Overwegende dat de « New Belgian Wood Charter » die gesloten werd tussen partijen aangaande de verantwoordelijkheid van de vervoerder voorziet:

a. deck-cargo at charterer's risk.

b. *Exceptions*:

The act of God, perils of the sea, fire on board, in bulk or craft or on shore, barratry of the Master and Crew, enemies, pirates, thieves, arrests and restraints of Princes, Rulers and People, collisions, stranding and other accidents of navigation excepted, even when occasioned by negligence, default or error in judgment of Pilot and Master, marineers or other persons employed by the Shipowners, ship not answerable for any loss, accident, dangers of damage arising of shafts or any latent defect in machinery or hull, not resulting, however, from want of due diligence by the owners of the ship or any persons employed by them or by ships Husband or Manager;

c. any other dispute arising at port of loading to be acted before signing B's/L. otherwise captain to lodge a notarial protest against shippers and to insert a clause in the B's/L. stating the nature as well as the amount of the claim; of prevented from so endorsing the B's/L. captain shall, before leaving port of loading, telegraph charterers and receivers stating the nature as well as the amount of the claim ».

Overwegende dat daarin geen enkele clause voorkomt die de kapitein zou ontslaan van de verantwoordelijkheid spruitende uit het ongegrond afleveren van een « clean cognossement »;

Overwegende dat de cognossementen ter zake geen voorbehoud inhouden aangaande de hoeveelheid of de conditionering van de aan boord gebrachte koopmanschappen en dus zuivere cognossementen daarstellen (Pierre Wildiers: *Le connaissance maritime* ed. Lloyd Anverso 1959 blz. 46).

Overwegende dat verweerder zou willen doen aannemen dat de cognossementen niet zuiver zijn omdat zij de clause: « Quality, condition and measure unknown » inhouden;

Overwegende dat deze clause niet als restrictieve clause kan aangezien worden, maar als een clause van ontlasting van verantwoordelijkheid dat zij

namelijk alleen de vervoerder ontslaat van de verantwoordelijkheid van de manko's of slechte conditionering der koopmanschappen (Wildiers op. cit. blz. 47);

Overwegende dat de restrictieve clausules alleen de effectieve toestand van de ingeladen goederen betreffen terwijl de ontlastende clausules alleen ertoe strekken tot beperking, vermindering, of oplossing van de verantwoordelijkheid van de vervoerder zonder te bepalen dat de koopmanschappen reeds gebreken vertoonden bij de inlading;

Overwegende dat de kapitein die een « zuiver cognossement » aflevert voor koopmanschappen die in slechte toestand of met manko's aangeboden worden een fout begaat waarvoor hij gehouden is ten opzichte van de drager van het cognossement (Hrb. Antwerpen 5.10.51).

dat hij niet gehouden is wegens het manko of de slechte toestand maar wegens zijn fout het manko en de slechte toestand niet geconsigneerd te hebben in het cognossement;

Overwegende dat de opwerping van verweerder als zou de kapitein niet ter verantwoording kunnen oproepen worden omdat de ets. Deweert terzelfdertijd inlader en consignataris was niet dient weerhouden daar het blijkt dat de inlading geschiedde door Oy Kaukas Ab;

Overwegende dat ten overstaan van de ontlastende clause « Quality, condition and mensure unknown » het aan de consignataris behoort het bewijs te leveren van de zichtbare slechte toestand en het manko bij de inlading;

Overwegende dat het bewijs niet geleverd werd dat er geen manko bestond bij het inladen dat de kapitein bijgevolg niet kan aansprakelijk gesteld worden voor het manko vastgesteld bij de ontlading;

Overwegende dat nopens de zichtbare slechte toestand als bewijs ingeroepen wordt de verklaring van de kapitein in een brief gericht aan de consignataris: «... het klein partijtje dat enigszins nat is behoort bij het cognossement dat voor deklading bestemd was. Dit hout was niet zo droog als de rest van de lading... »; en het deskundig verslag dd. 15 januari 1958 van Van Meerbergen;

Overwegende dat verweerder opwerpt dat de telling en de vaststelling der averijen zouden glaatsgegrepen hebben na de lossing op het werf van de consignataris als wanneer de vaststellingen moeten gebeuren om te voldoen aan clause 24 van de charter-party aan boord van het schip;

Overwegende dat clause 24 van de charter-party niet voorziet dat de vaststellingen dienen te gebeuren aan boord van het schip;

dat zulks praktisch niet altijd mogelijk is;

Overwegende dat de deskundige vaststellingen gedaan werden onmiddellijk na het beëindigen der ontlading, in tegenwoordigheid van Kap. Orlans, gevolmachtigde van verweerder die geen enkele opmerking deed in verband met laattijdigheid en erkent: « it must be concluded that some lots of the wood were wet before loading »;

Overwegende dat het derhalve bewezen is dat de kapitein een fout beging door zuivere cognossementen af te geven als wanneer een deel van het hout zichtbaar nat was bij de inlading;

Overwegende dat het natte hout in het ruim geborgen was;

Overwegende dat, nopens de braak, deze ontstaan is tijdens de reis en veroorzaakt werd door de vochtigheid vóór de inlading; dat de kapitein ook voor deze schade gehouden is als gevolg van zijn fout van aflevering van clean-cognossement;

Overwegende dat de schade bedraagt 3.164 fr. + 22.007 fr. = 25.171 frank;

dat in deze schade geen bedragen werden gebracht voor « frais de recouvrement » of erelonen van expert, zoals verweerder beweert;

Overwegende dat de schatting der schade, alhoewel zonder uitdrukkelijke akkoord-verklaring van de expert van verweerder, nochtans nooit ernstig betwist werd;

Om deze redenen,

Alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Veroordeelt verweerder om aan eiseressen te betalen in de verhouding van respectievelijk 60, 20 en 20 %, de som van 25.171 frank meer de verwijlinteressen sedert 24 december 1957 tot op de dag der dagvaarding en van dan af de gerechtelijke interesten;

Verwerpt het vorige van de eis als ongegrond;

Verwijst verweerder tot de kosten van het geding, voorlopig begroot op 600 frank, registratie- en expeditie-rechten niet inbegrepen;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad spijs elk verhaal en zonder borg.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1e Kamer. — 23 september 1958.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : M.M. Blauwaert en Maes.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs. Heynderickx en Truyens (Brussel).

Koop en verkoop. — Niet-ondertekening van het order door de koopster mag niet worden gelijkgesteld met weigering van het order. — Akkoordbevinding op andere wijze.

Wanneer bij de bevestiging van het order de koopster in haar eigen belang aan de koopster gevraagd heeft het dubbel van de bevestiging voor akkoord terug te zenden en laatstgenoemde heeft nagelaten haar akkoord uitdrukkelijk te uiten, zoals verzocht, in d vorm van haar handtekening op de bevestiging, moet dit verzuim niet worden gelijkgesteld met een weigering van het order of met een betwisting daarvan.

Door aanvaarding en betaling zonder protest van verscheidene facturen heeft de koopster haar akkoord op andere wijze te kennen gegeven.

P.V.B.A. Troubleyn-Tielemans
t/ P.V.B.A. Bonneteries Hermes

Overwegende dat de vordering tot de verbreking strekt ten nadele van verweerder, van een leveringscontract gesloten op 10 januari 1957 en betreffende 3.000 kgr wevenitstof;

Overwegende dat eiser als gevolg van de gevraagde verbreking, de betaling vordert van 169.666 fr. schadevergoeding;

Overwegende dat verweerder ten onrechte het ontstaan van de overeenkomst betwist;

Overwegende dat weliswaar eiseres, bij de bevestiging van het order, aan verweerder gevraagd heeft het dubbel van gezegde bevestiging voor akkoord terug

te zenden en dat verweerster nagelaten heeft haar akkoord uitdrukkelijk te uiten zoals verzocht, in de vorm van haar handtekening op de bevestiging;

doch dat dit verzuim geenszins gelijk te stellen is, zoals verweerster het vooropstelt, met een weigering van het order of als een betwisting van dit order;

dat de handtekening van verweerster als vorm van bevestiging van haar akkoord, alleen bedongen was in het belang van eiseres, zodat verweerster geen argument kan putten in de verzaking door eiseres aan het bezit van de handtekening van de koopster;

dat de handtekening bovendien alleen van nut was voor zover en tot zolang verweerster haar akkoord onder een andere vorm niet zou hebben gegeven;

Overwegende dat verweerster nu juist haar akkoord op andere wijzen wel heeft laten blijken;

Overwegende dat vanaf 12 januari 1957 tot 4 maart 1958, eiseres aan verweerster regelmatig waren heeft geleverd en niet minder dan 42 facturen liet geworden waarop telkens vermeld stond:

Contract dd. 10 januari 1957 :	3.000 kgr
Reeds geleverd :	zoveel
heden geleverd :	zoveel

Saldo :	zoveel
---------	--------

Overwegende dat verweerster die 42 facturen aanvaard en geregeld heeft zonder ooit het minste protest of voorbehoud te uiten;

dat dit stilzwijgen en die uitvoering van de overeenkomst niet de minste twijfel laten nopens het akkoord van verweerster;

Overwegende dat verweerster ten onrechte gewag maakt dat de facturen na april 1957 niet meer de 10 januari 1957 vermelden als datum van het order, doch de 20 januari 1957;

Overwegende dat die verandering van datum klaarblijkend het gevolg is van een loutere materiële vergissing;

dat er in de factuur nr 297 van 4 april 1957 een typefout begaan werd in de besproken datum en dat — na overschrijven en verbeteren van de verkeerde datum, de cijfers kunnen gelezen worden zowel als 20 dan als 10 januari 1957;

dat het duidelijk voorkomt dat de bediende, gelast met het typen van de facturen, zich naderhand gesteund heeft op de verkeerde lezing van de niet verzorgde verbetering van de fout die begaan was geworden in de factuur nr 297;

Overwegende dat verweerster erkent de orderbevestiging van 10 januari 1957 te hebben ontvangen;

dat zij door de bedingen van dit order gehouden is, gezien zij haar akkoord met gezegd order heeft betuigd op de dubbele reeds vermelde wijze: 1) ontstentenis in uitvoering van het order dat zij regelmatig vermelden, — en 2) uitvoering door hun betaling van de in de facturen aldus beweerde verbintenissen;

Overwegende dat verweerster eindelijk — ook ten onrechte — gewag maakt van het feit dat in enkele facturen waren aangerekend worden voor een prijs die niet zou stroken met de prijs van het order van 10 januari 1957;

dat dit het geval is onder andere met de facturen van 1957: nr 493 - 748 - 1169 en 1276, -en van 1958: nr 59 en 132, waarin gebreide wolstoffen Jacquard of M.18, aangerekend werden tegen de prijs van 340 fr. in stede van 335 fr. zoals voorzien;

Overwegende dat de betaling door verweerster van die gewijzigde prijs, aantoonde dat zij met die wijziging akkoord was;

Overwegende dat verweerster in 1958 gebreide stof van een in het leveringscontract niet voorziene kwa-

liteit (70/30 K) heeft besteld, waarvoor eiseres de facturen nrs 158, 172 en 210 heeft uitgeschreven;

Overwegende dat eiseres principieel het recht had gezegde bestellingen te beschouwen als gedaan buiten en boven het litigieuze leveringscontract;

dat zij nochtans aangenomen heeft te beschouwen dat gezegde leveringen mochten afgerekend worden van de door verweerster gecontracteerde hoeveelheden;

dat de tegemoetkoming van eiseres, bestaande in haar toestemming op de substitutie van het artikel 70/30 K in de plaats van de oorspronkelijk bedongen artikels, geenszins van harentwege een verzekering betekent aan de uitvoering van de oorspronkelijke overeenkomst wat betreft de gehele hoeveelheid;

Overwegende dat het geduld door eiseres geoefend wat het tempo van de afnamen betreft, de overeenkomst niet wegcijfert;

Overwegende dat verweerster aldus gehouden blijft nog 2.153,5 kgr in levering te nemen op het order;

Overwegende dat zij, in ondergeschikte orde, aanbiedt levering te nemen van dit gewicht binnen een termijn van één jaar of elke andere termijn door de Rechtbank te bepalen;

Overwegende dat waar eiseres vanaf 10 januari 1957 tot maart 1958, dat is gedurende 14 maanden, aangenomen heeft dat verweerster een gemiddelde van nog geen 100 kgr per maand in levering nam, het aannemelijk voorkomt verweerster toe te laten de overblijvende hoeveelheid af te nemen binnen de 12 komende maanden, hetzij 180 kgr per maand;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gelet op artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Wijzende van de hand als niet gegrond, alle andere, meer omvattende of tegenstrijdige besluiten,

Verklaart de vordering ontvankelijk en rechtdoende ten gronde, zegt voor recht dat verweerster gehouden is de rest van de litigieuze leveringsovereenkomst van 10 januari 1957 (bij vergissing ook als 20 januari 1957 beschouwd), dat is 2.153,5 kgr, in levering te nemen, hetzij in de op 10 januari 1957 voorziene artikels hetzij in het artikel 70/30 K;

Zegt dat de afname zal dienen te geschieden mits minstens 180 kgr per maand, en voor de eerste maal op 1 oktober 1958;

Zegt dat bij gebrek aan afname van dit gewicht op de gestelde data, eiseres gerechtigd zal zijn de verbreking te vorderen van de overeenkomst zoals voorzien in de dagvaarding en, mits bewijsoverlevering, de herstelling te eisen van de schade die zij daardoor zou lijden;

Verzendt intussen de zaak naar de algemene rol;

Verwijst verweerster in de kosten van het geding tot heden.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

VREDEGERECHT TE BERCHEM

29 december 1959.

Rechter : M. Baeten.

Advocaten : Mrs. P. Pollet en L. Schöller.

Gezinsvergoedingen. — Loontrekkende, die tezelfdertijd functies van beheerder en commissaris uitoefent. — Toepasselijkheid van artikel 362 K.B. van 22 december 1938. — Onwettigheid van de bij K.B. van 24 juli 1956 gebeurde intrekking van voormeld artikel 362.

Bij artikel 24 van het K.B. van 24 juli 1956 werd artikel 362 van het organiek K.B. van 22 december 1938, gewijzigd bij besluit van de Regent dd. 7 september 1946, ingetrokken.

Daar bedoeld artikel 24 niet in overeenstemming is met de bepalingen van artikel 9 van de wet van 10 juni 1937 mag het door de rechter, overeenkomstig artikel 107 van de Grondwet, niet worden toegepast.

Onderlinge Maatschappij voor Gezinsvergoedingen
t./ Dillen.

Aangezien de eis steunt op de wet van 10 juni 1937, houdend uitbreiding van de gezinsvergoedingen tot de werkgevers en de niet-loontrekkende arbeiders, en op de tot uitvoering van die wet genomen besluiten;

Aangezien de som van 5315 fr. gevorderd wordt voor bijdragen, met de wettelijke verhogingen, betreffende het tweede halfjaar 1956 tot en met het eerste halfjaar 1958;

Aangezien aanlegster aanvoert dat verweerder die bijdragen, met de wettelijke verhogingen, verschuldigd is in zijne hoedanigheid van beheerder der N.V. «Cociété Centrale Immobilière d'Anvers (Billard Palace)» en van commissaris van de N.V. «Kempische Biercentrale»;

Aangezien verweerder beweert dat hij krachtens artikel 362 van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938, gewijzigd bij het besluit van de Regent van 7 september 1946, tijdens de periode van 1 juli 1956 - 30 juni 1958 niet onderworpen was aan de wet van 10 juni 1937;

Aangezien het bedoeld artikel 362, aan het organiek besluit van 22 december 1938 toegevoegd bij artikel 33 van het besluit van de Regent van 7 september 1946, luidt als volgt: «Indien een persoon wegens de uitoefening van eenzelfde beroepsbedrijvigheid tegelijk beschouwd wordt als werkgever of niet-loontrekkende — zoals bepaald bij het koninklijk besluit van 22 december 1938 — en als loontrekkende werknemer — zoals bepaald bij de wet van 4 augustus 1930, — is alleen laatstgenoemde wet van toepassing en is hij niet onderworpen aan de wet van 10 juni 1937»; — dat in dat artikel door «eenzelfde beroepsbedrijvigheid» bedoeld wordt eenzelfde beroepsbedrijvigheid in feite (Verbreking, 25 januari 1951; — Pas. 1951, I, bl. 337);

Aangezien niet betwist wordt dat gedurende gans de periode 1 juli 1956 - 30 juni 1958, verweerder wegens de uitoefening van zijne beroepsbedrijvigheid als bediende in dienst van de N.V. «Brouwerij de Populieren» beschouwd werd als loontrekkende werknemer — zoals bepaald bij de wet van 4 augustus 1930 — en tegelijk, in zijne hoedanigheid van beheerder der N.V. «Société Centrale Immobilière d'Anvers (Billard Palace)» en van commissaris der N.V. «Kempische Biercentrale», als niet-loontrekkende — zoals

bepaald bij het koninklijk besluit van 22 december 1938;

Aangezien uit de bestanddelen der zaak blijkt dat, in tegenstrijd met wat aanlegster voorhoudt, verweerder tijdens gans de periode 1 juli 1956 -- 30 juni 1958, wanneer hij bedrijvig was als bediende in dienst van de N.V. «Brouwerij De Populieren» en wanneer hij bedrijvig was als beheerder van de N.V. «Société Centrale Immobilière d'Anvers (Billard Palace)» of als commissaris van de N.V. «Kempische Biercentrale», steeds éénzelfde beroepsbedrijvigheid in feite uitoefende, n.l. die van bediende in dienst van eerstgenoemde vennootschap;

Aangezien aanlegster aanvoert dat tijdens de periode 1 juli 1956 — 30 juni 1958 het bedoeld artikel 362 niet meer in werking was, daar het vanaf 1 juli 1956 ingetrokken werd bij artikel 24 van het koninklijk besluit van 24 juli 1956;

Aangezien luidens artikel 24 van het koninklijk besluit van 24 juli 1956 het bedoeld artikel 362 ingetrokken is; dat dit besluit, luidens zijn artikel 27, in werking trad op 1 juli 1956;

Aangezien verweerder echter beweert: — 1° dat het koninklijk besluit van 24 juli 1956 onwettelijk is wegens onregelmatigheid van de samenstelling van de Commissie van de kindertoelagen, — aangeduid door toevoeging van vier personen speciaal bevoegd terzake, — waarvan krachtens de laatste alinea van artikel 9 van de wet van 10 juni 1937, voor het opmaken van de bij de eerste alinea van dit artikel bedoelde koninklijke besluiten, de minister van Arbeid en Sociale Voorzorg het advies moet vragen; — 2°, dat de bepaling van artikel 24 van dit koninklijk besluit, in zoverre dit het bedoeld artikel 362 intrekt, onwettelijk is, omdat het buiten de perken der billijkheid, door de eerste alinea van artikel 9 van de wet van 10 juni 1937 aan de Koning opgelegd, treedt;

Aangezien het koninklijk besluit van 24 juli 1956 genomen werd in uitvoering van artikel 9, eerste alinea, van de wet van 10 juni 1937, waarbij bepaald wordt; «Op de voordracht van de in Raad vergaderde ministers zal de Koning de nodige maatregelen vaststellen om, onder billijke voorwaarden, het bij deze wet ingevoerd stelsel voor kindertoelagen te regelen»;

Aangezien de laatste alinea van dat artikel 9 luidt: «Voor het opmaken van de bij de eerste alinea van dit artikel bedoelde koninklijke besluiten, zal de minister van Arbeid en Sociale Voorzorg het advies vragen van de Commissie van de kindertoelagen, aangevuld door toevoeging van vier personen speciaal bevoegd ter zake, respectievelijk van het ambachtswezen, de kleinhandel, het klein landbouwbedrijf en de vrije beroepen. Hij kan insgelijks het advies vragen van de bevoegde bestendige commissie van elk der wetgevende kamers»;

Aangezien aldus het koninklijk besluit van 24 juli 1956, en inzonderheid diens artikel 24, niet overeenstemt met de wet, indien de minister van Arbeid en Sociale Voorzorg, voor het opmaken van dat besluit, het advies van de Commissie van de kindertoelagen, regelmatig samengesteld en zoals bij de laatste alinea van artikel 9 van de wet van 10 juni 1937 bepaald aangevuld, niet gevraagd heeft;

Aangezien het Ons toekomt te onderzoeken of de minister van Arbeid en Sociale Voorzorg dat gedaan heeft; dat immers, krachtens artikel 107 van de Grondwet, de rechtbanken de besluiten en algemene reglementen slechts mogen toepassen in zoverre die met de wetten overeenstemmen;

Aangezien luidens artikel 15, 15bis en 15 ter der wet van 4 augustus 1930 (artikel 124 van het konink-

lijk besluit van 19 december 1939, houdende samenordering van die wet en van de koninklijke besluiten genomen krachtens een latere wetgevende opdracht), de commissie van de kindertoeslagen samengesteld is uit een en twintig door de Koning benoemde leden, waaronder vijf vertegenwoordigers van de werkgevers, vijf vertegenwoordigers van de loontrekkende arbeiders, twee vertegenwoordigers van de zelfstandige arbeiders die tot de landbouw behoren, twee vertegenwoordigers van zelfstandige arbeiders die tot de nijverheid of de handel behoren en twee vertegenwoordigers van de Bond der Kroostrijke Gezinnen van België;

Aangezien luidens artikel 81bis van de wet van 4 augustus 1930 (artikel 361 van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938), bij afwijking van de bepaling van artikel 15 ter, alinea's 4 en 5, de vier mandaten van lid van de Commissie van de kindertoeslagen belast met het vertegenwoordigen der buiten dienstverband staande arbeiders, voor de eerste maal zullen toevertrouwd worden aan de personen die de minister van Arbeid en Sociale Voorzorg in uitvoering van artikel 9, eindalinea, van de wet van 10 juni 1937 heeft aangeduid;

Aangezien tot uitvoering van deze bepaling, slechts éénmaal van toepassing, bij koninklijk besluit van 27 december 1937 (Staatsblad van 13 januari 1938) tot lid van de Commissie van de kindertoeslagen werden benoemd, «als speciaal bevoegd» — terzake ambachtswezen: de heer Coffin; terzake kleinhandel, de heer Van Lierde; terzake klein landbouwbedrijf, de heer Dinay; terzake vrije beroepen, de heer De Wals; dat de heren Van Lierde en De Wals werden opgevolgd onderscheidenlijk door de heer Fautre, als speciaal bevoegd terzake kleinhandel (koninklijk besluit van 14 maart 1940, Staatsblad van 17 april 1940), en de heer Franssen, als speciaal bevoegd terzake vrije beroepen (koninklijk besluit van 10 oktober 1951, Staatsblad van 17 oktober 1951);

Aangezien daaruit blijkt dat niet alleen voor de eerste maal, maar ook bij latere benoemingen, de bepaling van hogervermeld artikel 81bis onwettelijk werd toegepast, als wanneer wettelijk diende toegepast artikel 124 hogervermeld; dat inderdaad deze laatste bepaling, de enige die buiten de eerste maal diende toegepast, geen enkele vertegenwoordiging voorzag van de vrije beroepen, maar integendeel de vertegenwoordiging van de niet-loontrekkende arbeiders door twee vertegenwoordigers van de zelfstandige arbeiders die tot de landbouw behoren en twee vertegenwoordigers van de zelfstandige arbeiders die tot de nijverheid behoren; dat het koninklijk besluit van 10 oktober 1951 (Staatsblad van 17 oktober 1951) de heer Franssen benoemd als speciaal bevoegd terzake vrije beroepen, aldus de termen van artikel 9, laatste alinea, van de wet van 10 juni 1937 overnemend en onwettelijk vermeld artikel 81bis, dat slechts éénmaal mocht toegepast worden, toepassend;

Aangezien dus in 1951, toen het koninklijk besluit van 10 oktober 1951, waarbij de heer Franssen benoemd werd, in werking trad, de Commissie van de kindertoeslagen onregelmatig samengesteld was;

Aangezien geen later besluit te vinden is dat vóór 1 juli 1958 in werking zou getreden zijn en waardoor aan de bedoelde onregelmatigheid zou verholpen geweest zijn;

Aangezien dienvolgens het koninklijk besluit van 24 juli 1956, en inzonderheid diens artikel 24, niet overeenstemt met de hoger aangehaalde bepalingen van artikel 9 van de wet van 10 juni 1937 en niet door de rechter mag toegepast worden;

Aangezien dus terzake het bedoeld artikel 362 dient toegepast en dient aangenomen dat verweerder tijdens de periode 1 juli 1956 - 30 juni 1958 niet aan de wet van 10 juni 1937 onderworpen was;

Om deze redenen,

Uitspraak doende tegensprekelijk, verklaren de eis ongegrond, wijzen hem af en veroordelen aanlegster tot de kosten.

BOEKBESPREKING

K. Brants en C. Ketelaer, De staatsinrichting van België. Beginselen van grondwettelijk recht en van administratief recht, voortgezet en herwerkt door R. Vanhaesendonck. — N.V. Standaard-Boekhandel, Antwerpen-Brussel-Gent-Leuven. 1959. 449 p.

Het boek van Karel Brants «De staatsinrichting van België» heeft reeds verschillende edities gekend. Het werd eerst bijgewerkt door de Heer C. Ketelaer en thans is er wederom een nieuwe uitgave verschenen, voortgezet en bijgewerkt door Mr. R. Vanhaesendonck.

Het is gelukkig dat dit uitstekend werk opnieuw verkrijgbaar is en dat de nieuwe editie volledig up to date is.

Het geeft inderdaad een voortreffelijk overzicht van de beginselen van het grondwettelijk en het administratief recht. Het bevat in een beperkte omvang zeer veel wetenswaardigheden en niet alleen de leek, doch ook de jurist kan er talrijke gegevens in vinden die niet zo gemakkelijk en niet zo duidelijk in andere werken bevat zijn.

Het lijdt geen twijfel dat deze uitgave zeker niet de laatste zal zijn die dit werk zal beleven.

H. F. A. Völlmar en G. J. L. Seesink, Nieuw Burgerlijk Wetboek (Nederlandse wetgeving). — N.V. Uitgevers-Maatschappij Kluwer, Deventer-Antwerpen.

Bij de uitgeversmaatschappij Kluwer is in de serie «Nederlandse wetgeving» het deel verschenen dat betrekking heeft op het Nieuw Burgerlijk Wetboek. Het nut van dergelijke losbladige editie hoeft niet onderlijnd te worden. Het is voorzeker de formule die in de toekomst noodzakelijk zal moeten gebruikt worden voor alle wetteksten.

Deze uitgave is bezorgd geworden door Mr. Dr. H. F. A. Völlmar en de Heer G. J. L. Seesink. Zij bevat de eerste vijf boeken van het Nieuw Burgerlijk Wetboek, die respectievelijk betrekking hebben op het personen- en familierecht, rechtspersonen, vermogensrecht in het algemeen, erfrecht en zakelijke rechten.

Het is bekend dat er nog vier boeken van dit Nieuw Wetboek dienen uitgewerkt te worden, die thans door een speciale commissie, die hiervoor werd aangesteld, worden voorbereid.

In de uitgave is de nodige plaats voorzien om de tekst van deze nieuwe boeken ten gepasten tijde in te lassen. Het is van groot belang dat deze uitgave niet alleen de tekst van het Nieuw Burgerlijk Wetboek geeft, doch ook de vraagpunten die destijds door de samensteller Prof. Meijers waren voorgelegd geworden aan het Nederlands parlement met de antwoorden die

op deze vragen gegeven werden. Deze vraagpunten zullen immers onmisbare bestanddelen van het Nieuw Burgerlijk Recht in Nederland uitmaken.

De uitgave is merkwaardig verzorgd en zal aan de praktijk de allergrootste diensten bewijzen.

BALIELEVEN

Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel.

Het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel zal zijn openingszitting houden op 13 februari aanstaande, om 15 uur, in de zaal van de plechtige zittingen van het Hof van Cassatie. De openingsrede zal gehouden worden door Mr. Marc De Kock die als onderwerp koos: «Het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. Is dit een voldoende bescherming?».

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Op dinsdag 12 januari 1960 bezocht de Vlaamse Conferentie de fabriek van Bell Telephone Manufacturing Co. Wij werden er ontvangen door enkele leidende personeelsleden met aan het hoofd onze vroegere confrater, de heer Lambrechts.

In de vergaderzaal van de ondernemingsraad kregen wij een korte theoretische inleiding. Men onthoudt ervan dat Bell Telephone meer dan 11.000 mensen tewerk stelt, een vooruitstrevende sociale politiek wil voeren en een onderdeel vormt van een Amerikaanse holdingmaatschappij.

Hierna wandelden wij door de fabrieksgebouwen, waarbij ons interessante uitleg werd verstrekt over de fabricatie. Als leek krijgt men de indruk dat in Bell Telephone hoofdzakelijk draden aan mekaar worden vastgemaakt; een telefoon zagen wij niet vervaardigen.

Op de rondgang volgde de receptie, waar de stemming steeg naargelang de avond vorderde. Aan de meest volhardende confraters werd nog een voortreffelijk koud maal voorgezet.

Het was reeds laat toen wij uit Bell Telephone buiten stapten. De meesten onder ons keerden dan huiswaarts.

De Vlaamse Conferentie bedankt Bell Telephone hartelijk voor de aangenamen dag.

J. V. G.

Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen

Ontvangst der Stagiaires

Vrijdag, 15 januari 1960, te 11 uur had, traditiegetrouw, in aanwezigheid van de Heer Stafhouder, meerdere oud-Voorzitters en het voltallige huidige bestuur van de Vlaamse Conferentie, de ontvangst plaats van de stagiaires van de drie jaren.

De propagandadiensten hadden goed gewerkt, zodat het zaaltje van de Conferentie haast te klein was om de talrijk opgekomen confraters te bevatten.

Geduldig en met eerbied werd er geluisterd naar de spreekbeurten van Mr. Georges Franck en van de Heer Stafhouder, die beiden in warme en hartelijke bewoordingen de jongeren verwelkomden.

De betekenis van de prijskamp Herman De Jongh werd uiteengezet en de winnares van 1959-60 van deze prijskamp, Mr. Mariette Verrycken, werd aangeduid om dit jaar de eer van de Antwerpse Balie te verdedigen in de pleitwedstrijd van het Verbond der Belgische Advocaten.

Na het vroege gedeelte van de bijeenkomst werden de dozen sigaren geopend, de flessen Bols en Martini ontkurkt en de koekjes rondgedeeld.

Al deze goede zaken verdwenen met een angstwekkende snelheid en het lokaal was weldra zo doorrookt, dat men slechts hoestend en tranend, op de tast de weg naar de uitgang kon vinden. Er zijn mensen die dat gezellig vinden!

In deze mistige atmosfeer verleende Mr. G. Franck het woord aan Mr. William Lambrechts, die hierop geenszins bedacht was geweest, maar zich des ondanks summa cum laude uit de situatie redde. Als beloning voor zijn gevatte korte speech werd hij aangeduid als vertegenwoordiger van de stagiaires van het eerste jaar, terwijl Meester Mariette Verrycken en Meester Frans Mattheessens Jr respectievelijk voor het tweede en het derde jaar werden aangesteld.

Toen de flessen leeg, de magen hongerig en de confraters uitgepraat waren, werd het zaaltje ontruimd en keerde de serene stilte er weer, tot volgend jaar.

Voordracht van de Heer Architect-Urbanist Walter Bresseleers

Degenen die onze stagiaires voor materialisten houden die enkel met jenever en sigaren te vangen zijn, moesten zich schamen, want 's avonds vonden we in het voordrachtzaaltje van het «Hôtel de Londres» terug, bijna al de jongeren die 's morgens op de ontvangst waren geweest!

Zij zagen met enige schroom het bestuur komen aanslepen met een schoolbord, krijt, een scherm, een projectieapparaat en zelfs een spreker.

Mr. G. Franck die verklaarde aan angstcomplexen te lijden ter wille van dat schoolbord, dat onaangename herinneringen bij hem opwekte, stelde ons de sympathieke spreker voor als een uiterst bevoegd urbanist en architect, wat deze trouwens dadelijk zou bewijzen, nadat hij aan het woord kwam.

Op originele wijze, aan de hand van de schema's, toonde de Heer Bresseleers aan dat in de indeling van de wetenschappen, de zo belangrijke tak van het urbanisme, die toch van aard is het leven van de mensen te veraangename, hun tijd te besparen, hun rendement te verhogen, enz., nergens voorzien is!

Slechts hier en daar, o.a. in het Ministerie van Openbare Werken zijn enkele goede urbanisten aan het werk, van wier plannen en resultaten echter zeer weinig verwezenlijkt wordt.

Het urbanisme als wetenschap draait rond de mens, die zich aan ons vertoont als een dubbele dualiteit. De mens is individu en lid van een gemeenschap en anderzijds dierlijke verschijning en houder van een eigen vrije geest.

Het urbanisme moet rekening houden met elk dezer vier facetten van de mens.

De geest van de mens maakt het hem mogelijk zich in hoge mate te onttrekken aan de klimaatinvloeden en de wisseling der seizoenen. Hij moet zijn omgeving aanpassen om hem toe te laten zijn geestelijke vermogens maximaal te benutten. Het individu heeft recht op isolering en als gemeenschapswezen moet alles zo geregeld worden dat elk lid van de gemeenschap geen last ondervindt van de aanwezigheid van een ander lid.

Na deze zeer belangwekkende inleiding, met zeer veel treffende voorbeelden gestaafd, wees de Heer Bresseleers op de humanistische rol van het urbanisme.

Vervolgens gaf spreker een overzicht van de historische evolutie van de urbanisatie.

Hij beschreef het gebrek aan planning in de primitieve maatschappij, de geleidelijke uitbreiding van de woning, uit één kamer bestaande, waarin alles en

iedereen door elkaar leefde en stond, tot de woning waarin dieren- en mensenverblijven kwamen, afzonderlijke slaapruijnten, enz., enz., tot de meest moderne woning.

In het Oude Hellas vonden we reeds heel wat aanduidingen van urbanisatie van overheidswege, evenals in Rome, waar Nero de overdreven hoogbouw verbood terwille van de kwalijke geuren, die in de al te smalle van zon verstoken straten ontstonden.

De middeleeuwen zijn, ook op gebied van urbanisatie, de duistere periode en we moeten wachten tot het midden van de vorige eeuw alvorens er werkelijk op grotere schaal aan comfort gedacht werd.

Daarna schetste de Heer Bresseleers de huidige toestand.

Als voorbeelden van sociaal equipment haalde hij aan dat men in New York vanuit gelijk welke telefooncel b.v. met Los Angeles kan telefoneren, en dat men vanuit Manhattan, in het hartje van de stad, een trein kan nemen naar gelijk waar in de V.S.A., door middel van de subway's.

Nochtans plannen wij niet genoeg en zijn al deze verbeteringen eerder een organisatie in het raam van het toevallig bestaande, dan overleg. Een enkel voorbeeld van werkelijke planning is de stad Brazilia, die, zols de naam het zegt, in Brazilië gebouwd wordt.

Als we de balans maken van wat het georganiseerde toeval ons thans biedt, valt deze zeer passief uit. De spreker ging uitvoerig in, zijn betoog met harde cijfers stavend, op de nefaste invloed van het huidige stadsleven en van het gemis aan planning, op de gezondheid. Een voorbeeld dat wij dagelijks, zo niet aan den lijve, dan minstens aan den neuze ondervinden, zijn de petroleumopslagplaatsen die men bouwde ten Z.W. van de stad, terwijl het Z.W. in deze streken juist de overheersende windrichting is!

Op economisch gebied brengt het gemis aan planning enorme verliezen teweeg van kapitalen, van arbeidsrentabiliteit ten gevolge van de mobiliteit der arbeiders, enz.

De bouwtechniek is ouderwets en de opvatting van het duurzame stenen huis als investering, evenzo.

Het probleem van de parkings en de smalle wegen maken de grote dure wagens, waarmede veel mensen rijden om tijd uit te sparen, volkomen nutteloos.

Zelfs op gebied van verkeersveiligheid zijn er heel wat essentiële en elementaire dingen die niet gedaan worden.

Waarom niet, dat weet eigenlijk niemand.

* * *

Na dit werkelijk zeer pessimistisch betoog, waarvan de juistheid echter niet te betwisten viel, gaf de Heer Bresseleers enkele flitsen van wat een geplande gezonde stad kan zijn.

Alles moet herleid worden tot de menselijke schaal en ingesteld worden op de menselijke activiteiten: wonen, werken, zich verplaatsen.

In volkomen gezonde omstandigheden kunnen er duizend mensen per hectare wonen. In een cirkelvormige stad, met een doormeter van één uur gaans, kunnen 1.700.000 inwoners ondergebracht worden, die over alle comfort, over voldoende lucht en ontspanningsruimte beschikken.

Wanneer men daarentegen de wijze nagaat waarop Antwerpen zich volkomen planloos uitbreidt, geeft de toekomst redenen tot bezorgdheid. De urbanisatie is hier te lande een dorpspolitieke kwestie geworden, met al de gevolgen van dien.

Hoe de administratie een mouw zal passen aan het onvermijdelijk feit dat de driehoek Rotterdam, Antwerpen, Ruhrgebied, in een niet al te ver verwijderde toekomst één stadsgebied zal zijn, is een groot raadsel.

De problemen, aldus architect Bresseleers, zijn zeer moeilijk op te lossen, juist omdat er vroeger geen planning is geweest.

Ten slotte wees de spreker op het enorme terrein dat, vooral op wetgevend gebied, braak lag voor de jurist die zich wilde specialiseren in de menigvuldige problemen, die rijzen in het kader van het urbanisme.

Deze uiterst belangwekkende voordracht over een onderwerp, zodanig essentieel dat men nauwelijks begrijpt dat slechts enkele schaarse vorsers er zich op toeleggen, werd geëindigd door het projkekeren van een reeks kleurdiapositieven, door de spreker opgenomen tijdens zijn recente reis in de U.S.A., terwijl de projektie gepaard ging met uiterst gevat en helder commentaar.

Een dankbaar applaus viel de heer Bresseleers te beurt.

Mr. Georges Franck mag worden gelukgewenst met de keuze van deze spreker.

A. van Gelder.

Conferentie der Jonge Balie te Hasselt

Op dinsdag 12 januari hield de Conferentie der Jonge Balie haar tweede vergadering ten gerechtshove te Hasselt. Niettegenstaande de plots ingetreden winter vele uitgenodigden weerhouden had — vooral de confraters uit Hasselt schenen onder deze weersomstandigheden te lijden — kon Mter Geyskens, voorzitter der Conferentie, zijn welkomstwoorden richten tot stafhouder Mter Maris, tot de Heren Voorzitters der Rechtbanken van Eerste Aanleg te Hasselt en Tongeren, talrijke magistraten en substituten, vrederechters, advocaten, notarissen en genodigden.

Als spreker trad de heer L. De Lentdecker, hoofdredacteur in de groep «de Standaard», op met zijn spreekbeurt «Gerecht, gerechtsdienaars en Pers».

In zijn gekende vlotte en boeiende stijl begon L. D. L. met een beschuldiging te richten tot zichzelf en tot de pers in het algemeen.

Hij ontveinsde inderdaad niet dat de pers zich sedert haar ontstaan op bijzondere wijze had geïnteresseerd voor alles wat met het gerecht verband houdt, en dat zij zich in deze interesse kenmerkte door een vergaande indiscretie, door het scheppen van een ongezone sensatiesfeer, door een onbezonnen inmenging in het onderzoek en tenslotte door een opvallend gebrek aan eerbied voor de justitie.

Spreker verzocht de aanwezigen echter niet met stenen te gooien naar de journalisten, daar deze niet verantwoordelijk zijn voor de misverstanden en de daaruit voortspruitende incidenten tussen gerecht en pers.

L. De Lentdecker zag de oorzaken tweeledig.

Een eerste oorzaak vond hij in de onbetwiste vraag die bij het grote publiek bestaat naar verhalen, die verband houden met misdaden, misdadigers en hun bestraffing. Daar het hoofddoel van een krant dan toch is, verkocht te worden, liggen de verschillende redacties in een genadeloze concurrentiestrijd gewikkeld, waardoor zij van hun reporters steeds meer sensatie, steeds meer primeurs en steeds meer details omtrent criminele aangelegenheden eisen.

De tweede oorzaak zag hij in het geheim karakter van het onderzoek en het volslagen gebrek — soms zelfs openlijke vijandschap — aan verstandhouding tussen gerechtsdienaars en pers.

Geplaatst tegenover de eisen van de redactie enerzijds en tegenover het gebrek aan verstandhouding anderzijds, zijn de journalisten verplicht in zeven haasten, zelf een onderzoek door te voeren, zich te

steunen op volkspraatjes en beroep te doen op hun verbeelding om hun artikel tot het vereiste aantal regels te doen uitgroeien. Deze niet vrij gekozen werkwijze leidt de journalisten fataal naar blunders van formaat en naar incidenten met de justitie.

Alhoewel spreker meende te moeten doen gelden dat de Belgische journalisten met betrekking tot het gerecht, slechts onschuldige zielen zijn in vergelijking met hun confraters in andere landen — b.v. Frankrijk — drukte hij zijn overtuiging uit dat ook in België een oplossing dient gezocht voor het probleem « gerecht, gerechtsdienaars en pers ».

Ook het gerecht, zegde spreker, kan niet langer de zucht naar sensatie van de grote massa, de eisen van de journalistiek en de heersende misbruiken, over het hoofd zien.

Hij zag een oplossing in wederzijds begrip en achting. Deze zou tot uitdrukking dienen te komen in het zich lenen der magistraten tot public relations met de gerechtelijke journalistiek, en het zich vrijwillig beperken der journalisten — aan dezen zouden speciale eisen dienen gesteld — tot die berichten die in overeenstemming kunnen gebracht, met het doorgevoerde onderzoek en met de eisen der openbare orde.

Gerechtelijke journalistiek heeft echter ook een andere taak dan deze van bevrediging der sensatie-zucht.

De journalistiek heeft in dezelfde mate tot taak het individu, meer concreet de verdachte te beschermen, en zijn individuele rechten en vrijheid te verdedigen.

Deze bescherming is volgens spreker vereist tegen de al te grote ijver van sommige gerechtsdienaars; tegen het routinewerk der overbelaste magistraten voor wie een verdachte tenslotte nog slechts een nummer is in de reeks; tenslotte tegen de advocaten die vaak hun bundel niet kennen en wier aandacht vaak meer op hun eigen belangen dan op die van hun cliënten gericht is.

De pers dient in het belang van de openbare orde voortdurend klaar te staan om deze misbruiken aan te klagen. Het bestaan dezer misbruiken wist spreker te bewijzen aan de hand van concrete voorbeelden.

Na aldus met bloempotten naar het hoofd der aanwezigen te hebben gegooid, haastte spreker zich om ook de bloemen uit te strooien, met te verklaren dat hij uit de ondervinding opgedaan in het buitenland, naar waarheid kon verklaren dat de Belgische magistraten en advocaten onder alle opzichten hun collega's uit de vreemde overtreffen, in het goede.

Een dankwoord van stafhouder Mter Maris besloot deze zeer aangename spreekbeurt en welgelukte vergadering.

R. Bas.

MEDEDELINGEN

Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel.

Onderstaand schrijven werd toegezonden
Aan de heren Ministers,
Aan de heren Voorzitters van parastatale instellingen,

Betreft : Opdrachten in het Vlaamse land door Nederlands-onkundige ambtenaren.

Wij hebben de eer Uw aandacht te vestigen op de verplichting in het Vlaamse land slechts ambtenaren die vertrouwd zijn met het Nederlands met opdrachten te belasten.

Het is onduidbaar dat de hoofdbesturen Nederlands-onkundige ambtenaren naar het Vlaamse land zenden

om er in betrekking te komen met ambtenaren en partikulieren die tot de Vlaamse taalgroep behoren.

De onaantastbaarheid van de Vlaamse gemeenschap is geen ijdel woord en wij verzoeken U onverwijld maatregelen te nemen om voortaan slechts Nederlands-kennende ambtenaren naar het Vlaamse land te sturen.

Wij wijzen U erop dat Vlaamse ambtenaren en partikulieren het recht hebben te weigeren Nederlands-onkundige ambtenaren te woord te staan en dat het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel niet zal dulden dat aan dit recht zou getornd worden.

Wij vestigen tevens uw aandacht op het feit dat dit principe vaak wordt verkracht door het medesturen van een tweetalige ambtenaar met de Nederlands-onkundige : deze laatste spreekt bijgevolg geen Frans maar de tweetalige ambtenaar vertaalt hem alles.

Sommige besturen menen simplistisch dat zij door aldus te handelen de taalwet niet overtreden aangezien art. 1 van de wet op het gebruik der talen in Bestuurszaken van 28 juni 1932 geen vertalingsverbod voorziet.

Het is evident dat bij dergelijke duidelijke tekst als in hoger vernoemd art. 1 er geen sprake meer moet zijn van vertalingsverbod en dat het medesturen van de tweetalige ambtenaar naar het Vlaamse land, om dan ter plaatse alles te vertalen aan de Nederlands-onkundige ambtenaar niet alleen tegen de geest van de wet is maar bovendien formeel verboden is.

Indien in de toekomst verder Nederlands-onkundigen naar het Vlaamse land worden gestuurd zal het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel niet nalaten, de namen, de data en bezochte plaatsen regelmatig te publiceren.

Met de meeste hoogachting.

Lic. E. Janssens, R. Beequaert, Dr E. Bové,
Ondervoorzitter. Ondervoorzitter. Alg. Voorzitter.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen, jrg. 1959 - n° II :

C. D'Hooghe, Het stelsel der voorbehouden goederen (art. 226/septies, Wet 30 april 1958).

Nederlands Juristenblad, jrg. 1960 - n° 4 :

W.P.C. Knuttel, Echtscheiding op rekest II (slot). — Th. P. Van Raalte, Het oude geluid. — K. Jansma, De Balie en het Volkenrecht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1960 - n° 4614 :

H. van den Heuvel, Cumulatie van vorderingen en subrogatie van de ongevallenverzekeraar (I). — P. W. van der Ploeg, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Huwelijksgoederenrecht.

Journal des Tribunaux, jrg. 1960 - n° 4263 :

J.-J. Boels, Le privilège des honoraires de l'avocat.

Journal des Tribunaux D'Ostre-Mer, jrg. 1960 - n° 115 :

M. Louveaux, Le décret relatif aux hydrocarbures.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1959, - n° 2442 :

E. Bouttiau, Droits d'enregistrement. — La subrogation conventionnelle en matière hypothécaire.

Répertoire fiscal, jrg. 1959 - n° 9-10 :

Van Rollegheem, Chronique de jurisprudence.

Recueil Dalloz, jrg. 1960 - n° 3 :

Patel R., Modifications apportées à la législation des loyers d'habitation et professionnels (suite).